

Gĩngĩt manda kĩndem Malekolĩ youkuk Mesialĩ indaĩguk

*Yoanelĩ Mesialok * telak ti-dĩndĩm e kena tiĩguk*

¹ Yesu endĩ Mesia, Yambattok niĩnaĩ. Gĩngĩt manda kĩndem endok plon ñĩndĩñ kusei kĩmĩtak.

² Manda no Yambattĩ Mesiala niĩguk wĩn plofet Aisaiĩ ñĩndĩñ youp biĩguk patak,
“Nandĩlaĩ! Nak tiplaplatna no kĩmĩlam ñambi, dĩkok telak dama tĩmbi, telak ti-dĩndĩm e-gamekak.

³ Ama no kwet ama niĩmnatnan ñĩndĩñ kiti-kolĩ ñalak,

‘Wopumdok telak ti-dĩndĩm ti-ñĩmĩt!

Telak kelam ti-dĩndĩm ti-ñĩmnekaliĩ!’ ”

⁴ Tĩmbi manda wolok tuop ama no miti tuk i-sem-i-sem tiĩguk, koi Yoane, endĩ kwet ama niĩmnatnan ña-indaĩguk. Indambi, ñĩndĩñ eu piĩmbi eni-ta-kuĩguk, “Siĩndĩ gĩnanjĩ tambanembi, kuĩngu kolan bi-talembe, miti tuk inekaliĩ. Wolondamek Yambattĩ yomjĩ bi-samekak.”

⁵ Tĩmbi amatam Judia kwelan ba Jelusalem it kwelan pakĩliĩ endĩ gitiikkandi isi kwesi bimbi,

* **1:** Damaĩgan Yambattĩ Isael amatam ñĩndĩñ eni-kwambiñ daĩguk: endĩ ama no amatamĩii ep mektok ni-mulekak. Juda amali ama wolok koi Mesia kitiĩmbi, endok indainda nain mandĩ-ta-kuĩgĩliĩ.

Yoaneloñ ña indambi, yomjî e-jamilaumbi, Joldan tuk gînañ miti tuk i-sem-ta-kuñguk.

⁶ Yoanelok dasindasin wîñ plofet amalok dasindasinjî wandiñ, wîñ kamel domdî tîndîñ, tîmbi endî boñgîunan bit gwîlaptî tem kulîñguk. Nanañ tuk wîñ gotak gît bupit mînjîp tuk koñgom kli gînañ nanin na-kulîñguk.

⁷ Tîmbi endî ñîndîñ eu pîumbi, amatam enî-ta-kuñguk, “Ama no nokok siñgina kandañ indaup tilak endî nak nomîk nîm, endî ama loloñ sînk. Ama pîmbîñen, nak kambak ñandin ñalî nepek no tuop nîm tî-ñîmet.

⁸ Nak tuk sîlaningot i-sam-ta-kulet, gan endî Dîndîm Yallî i-samekak.”

Yesu en Mesia inda-dakleñguk

⁹ Yoanelî kena kusei kîmîlîñîmbi, Yesulî Nasalet it kwet Galili provins gînañ pakuk. Pakapi, il kusei bimbi, Joldan tuknan ña-tombîmbi, Yoanelî tuk i-ñîmîñguk.

¹⁰ Tuk i-ñîm-taleumbi, Yesulî tuk pawañ loñîpi dei loumbi kañguk wîñ: kunum pîsalîmbi, Dîndîm Yallî monîk koi mambaip wandiñ walî endok plon pîñguk.

¹¹ Pîñîmbi, kunum gînañ nanin manda no ñîndîñ kîtîu pîñguk, “Dîk nîñana noñgan sînk. Nak gambî-galk tambî, nandî-koñgom tî-gamlet.”

¹² Tîmbi wolondañgan Dîndîm Yallî Yesu kwet sîlaninnan nî-mulîmbi ñañguk.

¹³ Kwet wandîñ ama nîmnat, gaut moyendîñgot kuñgîlîñ. Yesulî wandîñ ñambi, tim sandap 40 pakuk. Palîñîmbi, Satañdî endoñ bimbi, tue-kañbi tî-ñîm-ta-ku wît nîm

kañbi bim ñañguk. Tĩmbi añelolĩ bĩmbi, Yesu tĩmbĩ platañgiliñ.

14 Yoane it kwambiñ gĩnañ kĩmĩkĩliñ wolok siñgi kandañ Yesulĩ Galili kwelan undane-ñambi, Yambattok gĩngĩt manda kĩndem eu pĩumbi,

15 ñĩndĩñ enĩ-ta-ñañguk, “Yambattĩ nain wopum amatamñii yambi-dĩkñeuktok kĩmĩkuk. Nain wĩn ip indalak, wala tĩmbi sĩndĩ gĩnanjĩ tambanembi, kuñgu kolan bimbi, gĩngĩt manda kĩndem ñĩn nandĩ-kwambiñ danekaliñ!”

Yesulĩ gembĩn Juda amatam daut semguk

Yesulĩ gwañgwañii tĩpet tĩpet kĩtĩ-semguk

16 Tĩmbi Yesulĩ Galili tuk guañ baliliñ ñañĩpi, Simon gĩt kwayañ Andlu yambiñguk: endĩ tuk guañ gĩnañ ipi, pis lĩk molom molom kop tiañe tĩngĩmĩk. Pis epep kena wĩn endok mĩnemjet kena wakan.

17 Yesulĩ yambĩmbi kĩtĩ-sembi eñguk, “Sĩtĩ bĩwĩt!” embi enguk, “Sĩtĩ pis epep kena tĩ-ta-bamĩk. Kena wĩn bimbi bĩm, nak nep klekuumek, nak sep tĩmba pañgĩtaumbi, Yambattok amatam epep kena tĩ-kundekamĩk.”

18 Enbĩmbi, platik sĩnĩk pis ba pĩslĩk bimbi, wolongan kusei kĩmĩpi, Yesu kle-ñañgĩmĩk.

19 Tĩmbi Yesulĩ kambak jĩlop ñañĩpi, dakwaya tĩpet, Sebedilok nĩñañiit Yakobo gĩt Yoane, yambiñguk: endĩ nosiit gĩta kĩkeñ plon papi, pis lĩk wopumjĩ tĩ-dĩndĩm e kena tĩngĩmĩk.

20 Yesulĩ yambĩmbi, wolongan en klekudemĩktok kĩtĩ-semumbi, beset Sebedi gĩt

kena gwañgwañii kikeñ plon yambimbi, Yesu kle-ñañgim+k.

Yesul+ yal kolan no kle-kokuk

21 Timbi Yesul+ gwañgwañii g+it Kapaneam it kwelan ña-kuñguk. Timbi Sabat patnandi+ nain indaumbi, it kiyau g+inañ lombi, kusei k+m+pi, amatamda eni+daut ti-sembi, nanandi+ emguk.

22 Endi+ endi+kñe manda nandi+tale amal+ eni+daut ti-semmañg+il+iñ w+indi+iñ n+m tiñguk. Endi+ ama kosi g+ñg+ilat nom+k manda gemb+nat sin+k eñguk, wala timbi amatam mandan nandi+ñg+il+iñ endi+ nandi-s+likñe-tiñg+il+iñ.

23 Timbi ama no yal kolannat it kiyau g+nan pakuk

24 endi+ Yesula kiti-ñimbi eñguk, “Yesu Nasalet nanin, dik nekta n+ndok kandañ biñ? Dik n+p timbi kolaneñdok biñ ba? Nak dik nandi-gamlet: dik ama d+ind+m Yambattoñ nanin.”

25 W+indi+iñ eumbi, Yesul+ yal kolan ni-ñomb+mbi niñguk, “Maña gal+mbi, ama ñ+n kañbimbi poñau!”

26 Ni+mb+mbi, yal kolandi+ ama miñjam+ñjat tiñ+pi, kwawa wopungan timbi, amalok g+inañ nanin ka-m+is+m poñañguk.

27 W+indi+iñ timb+mbi, amatam git+kti+ ka-s+likñembi mis+iñ+pi, nis+iñgan ñ+indi+iñ e-nandi-tiñg+il+iñ, “Nepek nek ñandin indalak? Nandi+nandi+ ñ+n git+ikñin ba gemb+nat bien! Endi+ yal kolan wak+it manda kwamb+m enb+mbi, mandan nandi+mbi tañgoneañ.”

28 Timbi Yesulok koi g+ñg+it platik sin+k Galili kwet tuop eu satañguk.

Yesuli amatam asup ep tĩmbi kĩndem daumbi, Galili kwelan gĩngĩt manda enguk

29 Tĩmbi Yesu gĩt gwaĩngwaĩii endi it kiyau bimbi, pawañ pi-ñañgĩlĩ. Pi-ñaumbi, wolongan Simon gĩt Andlu endi Yesu, Yakobo gĩt Yoane yanaĩngĩlĩm ñambi, isetnan loĩngĩlĩ.

30 Lo-tombĩmbi Yesu nĩngĩlĩ, “Simon yapman tam jĩmbat piĩngĩu kunduwat sĩnik wali tĩkeumbi dou-patak.” Wĩndĩ ñĩmbĩmbi,

31 endoñ ñañguk. Ñambi, kii plon tĩkem tĩmbĩm mĩlalĩmbi, jĩmbali wolongan taleumbi, nana tuk emguk.

32 Tĩmbi maim daut pi-sembumbi, patnandi nain taleumbi, amatam jĩmbasiat gĩt ama yal kolanjĩat gĩtik Yesuloñ yousiyosiĩngan yanaĩngĩpi biĩngĩlĩ.

33 Tĩmbi Kapaneam nasi gĩtikandi it yamanan kĩmĩn tĩngĩlĩ.

34 Tĩmbi Yesuli amatam jĩmbat kusei kuseilĩ ep mĩnguk asupgan ep tĩmbi kĩndem daumbi, yal kolan wakĩt kle-kot-semguk. Wĩndĩ tĩmbĩmbi, yal endi en nin wĩn nandi-dakle-ñĩmumbi, manda ñĩm enelĩndok e-kĩmĩsip tĩ-semguk.

35 Tĩmbi Yesuli kĩlĩm mulum gĩnañ mĩlapi, kwet ama ñĩmĩnatnan pi-ñambi, wandĩ ñĩmolo tĩnguk.

36 Ñĩmolo tĩ-palĩmbi, Simon gĩta noliilĩ mĩlapi, Yesu lonjĩmbi, lonji-ta-ñakap

37 tĩmbi indaumbi nĩngĩlĩ, “Kapaneam amatam gĩtikĩ gambĩne eĩpi gep lonji-añ!”

38 Ñĩmbĩmbi enguk, “Nandi-let. Gan nak gĩngĩt manda kĩndem ewa piũptok sĩnik indaĩngut, wala

tĩmbi it kwet diwĩn ñasiñgan pakañ wandiñ ñana.”

³⁹ Wĩndiñ embi, Galili kwet tuop kuñipi, it kiyausi gĩnañ gĩngit manda enienĩ kena tĩñipi, yal kolan wakĩt ep kle-kot-ti-sem-ta-kuñguk.

Yesuli ama wanda kwambiñnat no tĩmbi kindem dañguk

⁴⁰ Tĩmbi ama no wanda kwambiñnat endi Yesuloñ bĩmbi kakukule-eñipi, mĩlelem ti-ñĩmbi, kumbam diñgunembi niñguk, “Tĩkap diik nep tĩmbi kindem dawittok nandiñanda, diik tuop.”

⁴¹ Eumbi, Yesuli enda blan wopum ti-ñĩmbi, kii kosuap tĩkeñipi niñguk, “Nak nandi-gamlet, diik nombo kindem da!”

⁴² Nĩmbĩmbi, plastik sinik wandan kwambiñ pailĩmbi, kindem dañguk.

⁴³⁻⁴⁴ Tĩmbi Yesuli ni-kĩmĩsip kwambiñ ti-ñĩmbi niñguk, “Nandiñañ. Diik nimbek nola nepek inda-gamik wolok kasat joñgo nim enbekañ. Nim sinik. Diik ñambi, piñgĩpka tapma ama daulĩmĩmbi, kindem dañ wĩn gambi-nandukak. Tĩmbi Moseli endikñe manda eñguk wolok tuop diik tapma tĩmbĩmbi, amatam gĩtikti jĩmbatka talelak wĩn gambi-nandĩnekalĩñ.” Yesuli manda wĩndiñ embi, diĩndĩmgan ni-mulĩmbi

⁴⁵ ñañguk. Gan endi kusei kĩmĩpi, kundit nek endok plon inda-ñĩmĩñguk wolok kasat amatanda ti-sem-ta-kuñipi eu satañguk. Wĩndiñda tĩmbi Yesuli it kwelan indañgan ñañala nandum mĩlataumbi, kwet ama niĩmnatnan ña-pakuk. Ña-paliñĩlĩmbi, amatam kwet tuop endoñ bi-teleñgĩlĩñ.

2

Yesulí yom bimbilok gembí palmílak

¹ Sandap dîwîñ taleumbi, Yesulí bîndambo Kapaneam it kwelan ña-tomguk. Tîmbi amatam dîwîndî “Endî bîk, ilan patak” eu sataumbi,

² amatam asupgandî endoñ bîñgîlîñ. Bîmbi, it gînañ lo-pilî tokñeumbi, yamanan wakîť pipap masip mîumbi, gîñgîť manda enguk.

³ Gîñgîť eñîlîmbi, ama dîwîñ nolî endoñ bîñgîlîñ, endoñnan nanin ama tîpet gîť tîpet endî nosî no kii kesi dalandan tañgo plon bembî bîñgîlîñ.

⁴ Bîmbi, Yesulok kuañ kuseinan kîmîtnelîñdok ama kîmîñ gînañ ñam wîť nîm kañbi, it pendîm bat plon loñgîlîñ. Lombi, Yesulok kumbamnan kandañ pendîm gînañ tîmbi tombîmbi, ama kii kesi dalandandok tañgo plon toalî topbi, it pendîm plon nanin kîmîlîm pîñguk.

⁵ Wîndîñ tîmbîmbi, Yesulí nanandî kîlîktîñjîlok kusei ka-nandî-tombi, ama kii kesi dalandanla nîmbi eñguk, “Notna, yomga bi-gamlet.”

⁶ Tîmbi endîkñe manda nandî-tale ama dîwîñ wîñgan pipakîlîñ endî gînanjî gînañ ñîndîñ kîmîť-nandîñgîlîñ,

⁷ “Nekta ama sîlanin ñalî ‘Yomga bi-gamlet’ embi, Yambat nî-tîke-pî-yalîlak? Yom bimbilok gembî wîñ Yambattoñgot palîmlak.”

⁸ Wîndîñ kîmîť-nandîñîlîmbi, Yesulí wî ipkan gînañlî yambî-nandî-daklembi enguk, “Gînanjîlî neta wîndîñ nandî-kunakunaeañ?”

9 Tikap nak ama ñala ‘Mɪlapi, ipatka tɪkembali ñau!’ nɪmbambi, kindem dawɪkta, nak ‘Yom bi-gamlet’ nɪt wali wɪndiñgot kindem indañmek.

10 Wɪndiñda kwelan ñolok yom bimbilok gembɪ wɪn Ama Sɪsɪnɪktoñ palmɪlak wɪn daut samettok

11 nak ama kii kesi dalandan ñala ñɪndiñ nɪlet, ‘Mɪlapi, ipatka tɪkembali, ikanan ñau!’ ”

12 Yesulɪ wɪndiñ nɪmbɪmbi, ama wali mɪlapi, wolongan ipal tɪkembali, amatam dausɪnangan poñañguk. Tɪmbi amatam gɪtɪktɪ ka-gɪtɪp gɪtɪp tɪmbi, Yambat nɪ-kindem dambi eñgɪlɪñ, “Nepek ñandin damañgan no nɪm kañgɪmɪñ.”

Yesulok nanandɪnlɪ amalok nanandɪnjɪ makle-lak

13 Tɪmbi Yesulɪ bɪndambo tuk guañ baliliñnan pɪ-ñañguk. Ñaumbi, amatam kɪmɪn wopumgandɪ endoñ bɪumbi enɪ-daut tɪ-semguk.

14 Tɪmbi walinin yousɪm ñañɪpi, Alifaialok nɪñañ Livailɪ takis epep ilan pipalɪmbi kañbi nɪñguk, “Bɪm nep kle-ku!” Nɪmbɪmbi, kenan bimbi mɪlapi, kusei kɪmɪpi kle-ñañguk.

15 Tɪmbi Livailɪ Yesu nɪ-tiañeum ilnan loumbi, nana towiñguk. Tɪmbi takis epep ama gɪta ama endɪkñe manda nɪm kɪmɪt-kle-kɪliñ eañ (ama wandisɪ asupgandɪ Yesu kleñgɪlɪñ) endɪ bo Yesu gɪt gwañgwañii en gɪta lombi, nana yakan nañgɪlɪñ.

16 Tɪmbi Falisi ama endok boñgɪpsɪnan nanin endɪkñe manda nandɪ-tale ama dɪwɪn endɪ Yesu en gɪta pipapi, nana nambɪmbi kañbi, nandu mɪlataumbi, gwañgwañiila enbi eñgɪlɪñ, “En neta takis epep ama ba ama endɪkñe manda nɪm kɪmɪt-kle-kɪliñ eañ en gɪta papi, nana nalak?”

17 Eumbi, Yesuli manda w+n nandi+mbi, ñ+ndiñ enbi eñguk, “K+ndemsi endi gwasap amalohn silakan n+m ñañ. W+n j+mbasiat endiñgot gwasap amalohn ñañ. W+ndiñgangot nak ama d+ndim enda n+m biñgut. N+m a. Nak ama yomsiat eni-tiañeupi biñgut.”

Yesulok nanandi+ni sosilok nanandi+nji maklelak

18 Timbi nain nola Yoane tuk i-sem-i-sem kena tiñguk endok gwañgwañii git Falisi ama endi sosilok telak kleñpi, nana git+k k+m+isip tiñgiliñ. Tiñli+mbi, ama di+w+n endi Yesuloñ bi+mbi ni-kañbi eñgiliñ, “Yoanelok gwañgwañii ba Falisi ama endok gwañgwanjii endi nana k+m+isip timbi+mbi, neta dikok gwañgwañgaili w+ndiñ n+m tañ?”

19 Ni-nandumbi, Yesuli enlok ba gwañgwañiilok plon ñ+ndiñ embi enguk, “Tikap ama noli tam timbektok nana sina wopum timbi+mbi, nolii kiti-semum biñgiliñ endi k+ndem nana k+m+isip tineliñ ba? N+m a. Ama wali nolii gita palñli+mbi, nana k+m+isip k+ndem n+m tineliñ.

20 Gan nain w+n indaumbi, ama eni-tiañeñguk en noliilok boñg+ps+nan nanin yapma ti-keñ+mbi, wolondamek noliili nana k+m+isip tinekaliñ.”

21 Yesuli w+ndiñ embi, sosiloñ telak git enloñ telak wolo eyout manda tipet embi, ñ+ndiñ enguk, “Nimbek noli dasindasi damanin dikñend+kñen plon sandum kusip komblin n+m k+m+it takapbi youlek. W+ndiñ timbekta, kaik wali damanin tiañeumbi blañganeumbi, g+nañ wopungan sinik indauk.

22 Tĩmbi bo wain tul komblin wain gwılap kawai gĩnañ nĩm wĩli gĩlowĩk. Wĩndĩñ tĩmbekta, tullĩ bendĩ-wopum dambi, gwılap tĩmbĩ tawaumbi, tul gĩta gwılap kolandemĩk. Wala tĩmbi wain tul komblin wĩn gwılap komblin gĩnañ wĩli gĩlolok.”

Yesulok nanandĩnli Moselok endikĩe manda maklelak

23 Tĩmbi Sabat patnandĩ nain nola Yesulĩ plaua kena boĩgĩp dĩkĩe-ñaupi ñaumbi, gwañgwañiilĩ en kle-ñañgĩliñ. Ñañĩpi, kusei kĩmĩpi, plaua mĩnjĩp met-nañgĩliñ.

24 Tĩmbi Falisi amalĩ yambĩmbi, Yesu nĩmbi eĩgĩliñ, “Wĩ ka! Neta endĩ kĩmĩsip manda maklembi, patnandĩ nainda kena tañ?”

25-26 Eumbi tambane-enguk, “Nain wolonda Abiatalĩ tapma amalok telak damanjĩ palĩñĩmbi, Devit gĩt amañii nananjĩla gawat tĩ-palĩmbi, Devittĩ nĩtek tĩñguk? Sĩndĩ kasat wĩn nĩm pinat-nandĩñgĩliñ bek? Devit endĩ Yambattok it gĩnañ lombi, plaua Yambatta mĩmĩn mepi nañguk. Plaua wĩn tapma amalĩñgot nanalok, gan Devittĩ kĩmĩsip manda maklembi, plaua nañbi, noliila bo mep emumbi nañgĩliñ.”

27 Yesulĩ wĩndĩñ embi enĩ-daklembi eĩguk, “Yambattĩ ama Sabatta tĩmbi nĩm tĩmbĩ indañguk. Nĩm sĩnĩk. Endĩ Sabat patnandĩ nain wĩn amatam ep tĩmbĩ pañgĩtanelĩñdok kĩmĩkuk.

28 Wala tĩmbi nak, Ama Sĩsĩnĩkti, amatamdĩ Sabat patnandĩ nainda nek nek kĩndem tĩndĩlok ewa talelak.”

3

¹ Timbi Sabat patnandi nain nola Yesuli bindambo it kiyau ginañ loumbi, ama kii dalandan noli wolok pipakuk.

² Palimbi, Yesulok kanjikñii endi Yesu manda plon kimitneliñdok nandiñgiliñ, wala timbi endi Yesu Sabattok sambat kleñipi, ama win kañbiutak, ba kimsip makleñipi, ama win timbi kindem dautak wala ka-tuakiliñ.

³ Windiñ ka-tualiñilimbi, Yesuli ama kii dalandan ni-tiañembi niñguk, “Mlapi indangan it!” Windiñ embi,

⁴ Falisi amala eni-kañbi eñguk, “Sabattok endikñe manda wali nitek elak? Patnandi nainda kindem ba kolan tilok, ama ep timbi kindem dalok ba ep timbi kmlok?” Yesuli windiñ eni-kaumbi, manda tambon nim tambane-nimbi, slak nambim ñaumbi pakiliñ.

⁵ Timbi Yesulok ginañ di-kokop eneumbi tambane-yambimbi, ginañ kwambindanjila walen kolaumbi, ama wala ñindiñ niñguk, “Kika kosuat!” Eumbi, kii kosuapi, kindem dañguk.

⁶ Timbi Falisi ama endi it kiyau bimbi, pawañ poñambi, wolongan ama wapmañ Elottok sambatñii git kimin tiñgiliñ. Kimin timbi, kusei kimpipi, nitek timbi witneñ eñipi, manda e-lonji-tiñgiliñ.

Amatam kimin gitikti Yesu kleñgiliñ

⁷ Yesu git gwañgwañii endi pi-ñambi, Galili tuk guañ baliliñ ñañgiliñ. Ñañilimbi, ama kimin wopungan endi Yesu kleñgiliñ. Endi Galili kwelan naningot nim a. Amatam Judia kwelan

⁸ ba Jelusalem it kwelan, ba Idumaia kwelan ba Joldan tuk tambon kanda, ba Tilo gıt Saidon it kwet kandañ pakañ, amatam asupgan endi Yesu kundit neknek ti-kuñguk wolok giñgıt nandiñgiliñda timbi endoñ biñgiliñ.

⁹⁻¹⁰ Endi amatam asup ep timbi kindem dañgukta, wala timbi ama jimbasiat ba wandanjıat endi tıke-kaneliñdok kle-gımbupi, tambo kle-kot-tiñgiliñ. Wındiñ tiñgiliñda timbi, Yesuli kikeñ plon loup nandiñbi, gwañgwañiila enguk, “Nım kañbi, amatamdi nep kamaineliñ, wala timbi kikeñ tipnam no bimbi namandi palen.”

¹¹ Timbi ama yal kolanjıat Yesu kañgiliñ endi kesinan mılelem timbi diñgunembi, ñındiñ kitiñgiliñ, “Dik Yambattok Nıñañ sınık.”

¹² Wındiñ kitiñgiliñbi, Yesuli enlok kusei nım edakleneliñdok eni-kımısip kwambiñ ti-semguk.

Yesuli telak netek plon Yambatti giñgıtñii yambi-dikñelak wala eni-daut ti-semguk

Yesuli eni-mumulın 12 ep danguk

¹³ Timbi Yesuli kwet kımın nolok lombi, ama epmep nandiñguk wakan eni-tiañeum biñgiliñ.

¹⁴ Bıumbi, endoñnan nanin ama 12got epbi, kosi ‘eni-mumulın’ kitiñbi enguk, “Sındi nakıta kuneliñdok sep danlet. Danbi sani-mulambi, giñgıt mandana e-ta-kunekaliñ.

¹⁵ Timbi yal kolan ep kle-kot-ti-semneliñdok gembı pat-samekak.”

¹⁶ Ama 12 Yesuli ep danguk endok kosi ñındiñ: Simon (koi no Petlo kitiñguk).

17 Tĩmbi Sebedilok niñañiit Yakobo gĩt Yoane (endok koset komblin Boanelges ep kitiĩnguk, ninĩlok manda plon ‘Endi dilimat wandiĩ’).

18 Tĩmbi Andlu, Filip, Batlomio, Mataiyo, Tomas, Yakobo Alifaielok niñañ, tĩmbi Tadaio, ba Simon Selot.

19 Tĩmbi Judas Iskaliot, ama endi Yesu bola tĩnguk.

Yesulok sambat bien sɨnik wɨ nin?

20 Tĩmbi Yesuli gwaĩgwaĩii gĩt ilan ñañguk. Ñaumbi, bindambo amatam asupti endoñ bi kimin tĩngiliĩ. Nain tuop windiĩ tĩngiliĩnda tĩmbi, Yesu gĩt gwaĩgwaĩii endok nana tuk ep na nain no nim inda-semguk.

21 Tĩmbi Yesulok wekal sambat endi giĩngit win nandĩmbi, “Ginañ kamalalak” embi, isi kusei bimbi, tikeneliĩndok ñañgiliĩ.

22 Ñañilĩmbi, endikĩe manda nandi-tale ama diwin Jelusalem it kwelan pakiliĩ endi Yesu pakuknan bimbi ñindiĩ eu sataĩguk, “Belsebul endi Yesulok ginañnan patak”, ba “Yal kolandok yambi-dikĩenjiĩ gembĩ mũmbi, yal kolan ep kle-kotak.”

23 Eumbi, Yesuli kiti-semum mũmbi enguk, “Kusei nekta Sataĩdi enlok yalĩii ep kle-kolek?”

24 Tikap it kwet noli tambipi, nisĩĩngan mimbi, tambo wit-tinelĩnda, it kwet wali nim kwambiĩ dambi palek.

25 Ba sambat noli tambipi, nisĩĩngan mimbi, tambo wit-tinelĩnda, sambat wali nim kwambiĩ dambi patnelĩ.

26 Wĩndiñgangot Satañdi ikan yalñiila kanjik tĩmbi, ep tambilĩmda, endi kwambiñ dambi ilektok tuop nĩm. Endi tale-sin tawik.

27 Tĩmbi Satañ endi ama no gembinat nomik. Ama noli endok it gĩnañ gembinat lombi, gĩngĩtĩii joñgoñgan ep mektok tuop nĩm. Dama endi ama gembinat wĩn tĩkembĩ, toali ap imbi bium palimek, gĩngĩtĩii palĩmlak wĩn kindem ep talewik.”

28 Yesuli wĩndiñ embi yousimbi enguk, “Nak biañgan sanlet: amatamdi diwisiila ba Yambatta kolan ti-ñĩmbi yom tañda, yom wĩn gitikkan Yambattĩ kindem bi-semekak.

29 Gan no endi Dĩndĩm Yal ni-kolalakta, endok yomĩn biñĩm-biñĩmlok tuop nĩm patak, yomĩn wali papat kwambiñ palimekak.”

30 Endikĩne manda nandi-tale amali Yesulok gĩnañnan yal kolan patak embi, Dĩndĩm Yallok kenan wĩndiñ e-kolakola e-ta-kuañgĩliñda tĩmbi manda wĩndiñ eñguk.

31 Tĩmbi Yesu meñ kwayañii endi tombi, it pawan ipi, Yesu git e-nandi-tĩnelĩndok manda kimĩlim loñguk.

32 Loumbi, amatam Yesu kle-gĩmbupi pipakĩliñ wali Yesu nĩmbi eñgĩliñ, “Meñga nokai pawan bi ipi, gambĩnep nandĩmbi eañ.”

33 Eumbi tambane-enguk, “Mena notnai wĩ nin?”

34 Wĩndiñ embi, amatam kle-gĩmbup pipakĩliñ yambĩñĩpi enguk, “Kawit! Nokok mena, notnai ñĩ pakañ.

35 No endi Yambattok man tañgonelakta, wali wakan nokok mena notnai sinik.”

4

Yambattok mandali telak nitek plon pindi dam ñalak

¹ Timbi Yesulî tuk guañ baliliñ ña-papi, bîndambo kusei kîmîpi, amatam eni-daut ti-semguk. Nain wolonda amatam endoñ bi kîmîn tiñgîliñ wîw wopungan sinîk, wala timbi Yesulî kîkeñ nolok plon lo pipalîmbi, kambak munjulîm ñaña eñguk. Timbi amatam kîmîn gîtikti tuk bambalnan pipakîliñ.

² Timbi Yesulî nepek asuptok plon eyout manda embi, eni-daut ti-semguk. Tiñîpi enguk,

³ “Nandiwit! Ama noli nana mînjîp kokota kena gînañ ñañguk.

⁴ Ñambi, mînjîp kot-ti-kot-ti-ñañîlîmbi, diwîw telak plon pîumbi, monîkti bîmbi, yout-nataleñgîliñ.

⁵ Timbi mînjîp diwîwîndi kwet lakatgot kawattî salaiñguknan piñgîliñ. Wolok kwet lakat pakukta, mînjîpti platikan tawa-lambiñgîliñ,

⁶ gan endi kakai plongot pakukta, maimdi lambî ep diumbi yañetambi kîm-taleñgîliñ.

⁷ Timbi mînjîp diwîwîndi koselek mînjîp boñgîpsinan piñgîliñ endi yakayakan tawa-lambumbi, koselekti gembînjîat lambî ep tapli-taleumbi, bien nîm laliñgîliñ.

⁸ Tim mînjîp diwîwîndi kwet galk plon piñgîliñ endi tawa-lambîmbi, bien kîndem sinîk laliñgîliñ. Kwandai diwîwîndoñ bien lakat, diwîwîndoñ kambak asup, diwîwîndoñ asup sinîk wîwîndiñ laliñgîliñ.”

9 Yesuli eyout manda wɪndiñ embi yousimbi enguk, “No en pawañnat endi mandana nandimbi tike-kiliñ eukak.”

10 Timbi amatam kimin gitik endi ña-taleumbi, Yesu, gwañgwañii 12 gita nosii diwin nisinigan pakiliñ. Papi, eyout manda gitik enguk wolok kusañila ni-kaumbi

11 ñindin enguk, “Telak nitek plon Yambatti amatamñii yambi-dikñelak win damañgan patsembin pakuk, gan nak man sinda wakan sanba dakleumbi, kisi plon kimitt-talelet. Gan amatamdi nokok ginñgit nim inda-taleañ enda wakan nak nandinandi gitik win eyout mandalinñgot eni-daut ti-semlet.

12 Wɪndiñ timbambi, endi deimbi kañ, gan nim ka-dakleañ, ba pawanji kimipi nandañ, gan nim nandi-dakleañ. Endi ka-nandi-dakleneliñda, ginanji tambaneumbi, Yambatti yomji kindem bi-semek.”

13 Timbi Yesuli yousimbi eni-kañbi enguk, “Eyout manda sanit wolok kusei nim nandi-dakleañ ba? Wɪndiñda eyout manda gitik nitek nanditaleneliñ?”

14 Nandañ! Ama nana minjip kotak endi Yambattok manda e-koli pilak.

15 Minjip telak plon pilak wolok walan ñindin: manda win nandumbi, ginanji ginañ pumbi, Satañdi platikan bi manda yapma tike-semlek.

16 Ba minjip kwet kawatgot plon pilak: endi manda win nandimbi nandi-koñgom timbi nandi-dasiañ.

17 Gan manda win ginanji ginañ kakai nim tilakta, nain dumangangot tike-kuañ. Ginñgit

mandala tĩmbi mĩlap ba kanjik endok plon indaumbi, endi platikan sinik pipĩmbi biañ.

¹⁸ Ba mĩnjip koselek mĩnjip boñgĩpsĩnan pĩlak: ama dĩwĩn manda wĩn nandi-taleañ,

¹⁹ gan kwelalok mĩlap, ba mĩnem kwĩlikwĩli wolok nandi-koñgom juluñgan, ba nepek kusei kusei dĩwĩsi wolok galkti gĩnanji tokñeumbi, manda nandĩmbi, platik kamalaumbi, bien nĩm indalak.

²⁰ Ba mĩnjip kwet galk plon pĩlak wolok walan wĩn ñĩndĩñ: ama endi wakan manda nandĩm kasĩlembi tĩke-kuañda, bien ep tĩndĩnji plon inda-ta-ñalak: dĩwĩndi lakat, dĩwĩndi kambak asup, dĩwĩndi asup sinik laliañ.”

Yambattok mandali telak nĩtek plon bien indalak

²¹ Tĩmbi Yesuli Yambattok mandala ñĩndĩñ enbi eñguk, “Ama noli sipala it gĩnañ tĩke-lombi, kambotti tapliwik ba pipat doundou kapmainan kĩmĩlek ba? Nĩm a! Endi it gĩnañ tĩke-lombi, indangan kĩmĩlĩmbi kolĩ salewik.

²² Wolok tuopgan manda gĩtik pat-sembein patak wĩn eu inda-daklelok. Tĩmbi nepek gĩtik wĩt-tapliñgĩliñ patak wĩn tĩmbi inda-daklelok.

²³ No en pawañnat endi mandana ñĩn nandĩmbi tĩke-kĩliñ eukak.”

²⁴ Yesuli wĩndĩñ embi enguk, “Pawanjili manda nĩtek nandañ wĩn nandĩmbi tĩke-kĩliñ enekaliñ. Manda nĩtek nandĩmbi tañgoneañda, Yambatti wolok tuopgan nanandi sambi, nombo yousĩmbi sami-sinik taukak.

²⁵ Neta, no endi nanandi Yambatti mĩñguk wĩn tĩke-kulakta, endok nanandĩn wĩn tĩmbim

wopum daukak. Gan no endi nanandi win nandi-kimnemi nim tike-kulakta, nanandin palimlak win apma tike-nim+umbi, silak palekak.”

Yambatti telak nitek plon giñg+tiñii yambi-dikñeumbi inda-sata-tañ

²⁶ Timbi Yesuli yousimbi enguk, “Yambatti enlok giñg+tiñii telak nitek plon yambi-dikñeumbi inda-sata-tañ, nak wolok plon eyout manda no ñindiñ sanba nandiwit: ama noli kena ginañ nana minjip kot-ti-kot-ti-tilak.

²⁷ Kot-talembi, ilan ñambi, tim sandap doumlat-ta-kuumbi, minjip wali bendi-wopum dambi, mindiñ lambilak. Gan telak nitek plon lambilak win en nim nandilak.

²⁸ Kwet en kena timbimbi, bien indalak. Dama mindiñ lambi-indaumbi, sap kimlimbi, siñgi kandañ bien indalak.

²⁹ Bien gilita-taleumbi, epep nain indaumbi, ama wali bien ep mlak.”

³⁰ Yesuli yousimbi enguk, “Yambatti telak nitek plon enlok giñg+tiñii tipet sinik wingan yambi-dikñeumbi inda-sata-tañ? Kusei wolok plon nindi eyout manda nek enambi dakleutak?

³¹ Yambattok kikesipmin wolok bendimbendin win wambiñ minjip nomik. Minjip win tipnam sinik, minjip diwin kena ginañ kokañ win wolok tuop nim.

³² Kwet plon kotnambi, lambi bendi-wopum dambi, yaya diwin gitik win yapma klelak. Kii gayam wopungan timbimbi, monikti kindem wolok plon isi timbi, pitin patnelin.”

33 Yesulí manda eni-ta-kumbi, eyout manda wandiñ asupgan eñguk; win amatam nandi+nandi+njilok tuop enbi,

34 kwapmeñgan eyout mandaliñgot eniñguk. Gan eyout manda wolok bien gwañgwañii nisiñgan palimek e-dakle-ti-semliñguk.

Yesulí gembin gwañgwañiila daut semguk

Yesulí sasale gít tuk enbimbi, kílþ eñgimik

35-36 Sandap wolonda kwet kílþim eumbi, Yesulí kíkēñ plon pipapi, gwañgwañiila enbi eñguk, “Níndi tuk guañ díkñembi, dat kandañ ñana.” Eumbi, gwañgwañiili ama kímín gítik yambimbi, kíkēñ plon lombi, Yesu joñgo nañgipi, tuk tambon kandañ ñañgíliñ. Tímbi ama díwíndi kíkēñj+ tíkēmbi, ep klembi ñañgíliñ.

37 Ñañlímbi, sasale wopumgandí kusei kímipi, tuk pendílim mílapi, kíkēñj+ gínañ píumbi tokñeup tínguk.

38 Gan Yesulí joñgo wíñgan kíkēñ temík síngi kandañ kumba gamba kímipi dou-pakuk. Tímbi gwañgwañiili tímbi sílíkñembi níñgíliñ, “Níníndaut. Tuk guañ gínañ pínepi tamíñ. Wín nímb nandi-nímlañ ba?”

39 Nímbimbi mílapi, sasale níñombimbi, tuk guañda nínguk, “Gitak! Busukñane!” Eumbi, sasalelí kílþ eumbi, tukti busukñembi pakuk.

40 Tímbi Yesulí gwañgwañiila enguk, “Neta gembinj+ pílak? Nítekta tímbi, nakíta kuañ, gan gama nímb nandi-kílik tí-namañ?”

⁴¹ Eumbi, dambe taletalet tĩmbi, nĩsĩngan e-nandi-tĩmbi eĩngĩlĩñ, “En ama nĩtnein, ñala sasale gĩt tuk guaĩdĩ man taĩngoneamĩk?”

5

Yesulĩ eumbi, yal kolan asup endĩ bĩt gĩnanjĩ gĩnañ piĩngĩlĩñ

¹ Tĩmbi Yesu gĩta gwaĩngwaĩii endĩ tuk guaĩ dĩkĩĩmbi, tambon kandañ, Gelasa amatamdok kwelan, ña-tomgĩlĩñ.

² Tombi, Yesulĩ kĩkeñ bimbi, kwambiñ loumbi, ama no yal kolannat amasumnan pakuk endĩ yambiĩmbi Yesuloñ biĩnguk.

³⁻⁴ Ama wĩn toa kwambiñ ba aindĩ kii kesi nain nain im-maĩngĩlĩñ, gan ama nolĩ endok gembĩn tĩke-pĩuktok tuop nĩm. Endĩ toa pat-tĩmbi dĩkĩĩneumbi, ain wĩp mĩndĩ-palĩmbi pa gloliĩnguk. Tĩmbi endĩ saĩnan daumbi, kii kesi toa ba aindĩ nombo immelĩĩndok tuop nĩm kaaĩngĩlĩĩnda kak biumbi, sumnan dou-mĩlat-pat-tĩlĩĩnguk.

⁵ Tim sandap tuop endĩ sumnan ba kwet jaĩngĩn plon papi, kwawa wopum tĩmbi, kawattĩ siĩngĩn gwĩlap wĩpi dombĩmbi pa kuliĩnguk.

⁶⁻⁸ Ama endĩ wakan mayaĩngan ipi, Yesu kaĩbi, endoñ woĩep biumbi nĩĩnguk, “Yal kolan, dĩk ama gĩnañ nanin poĩau!” Nĩmbi nĩ-gĩĩngĩneumbi, bi-tombi, kesinan mĩlelem tĩ-ñĩmbi, kwambiĩngan kĩtĩmbi nĩĩnguk, “Yesu, Yambat Loloñ Sĩnĩk endok Nĩĩnañ, dĩk nek tĩ-namepi bĩlañ? Nak Yambattok koi plon ganlet: dĩk kena gĩm nĩm namekañ.”

⁹ Nĩmbĩmbi, Yesulĩ “Koka nin?” nĩ-nandumbi tambane-nĩĩnguk, “Kotna Kĩmĩn Gĩtik. Nĩndĩ asupgandĩ kuamiñ, ñala.”

10 Endi wĩndiñ embi giñgĩnembi niñguk, “Nĩndi kwet ñin bineñdok nĩm nĩni-mulekañ.”

11 Tĩmbi kamañgan bit asup kimĩn wopumgandĩ kloñnan kumbi, kwet mina-pakĩliñ.

12 Wĩndiñda yal kolan endi Yesuli nandĩ-semumbi, bit gĩnanjĩ gĩnañ pĩneliñdok nĩ-nandĩngĩliñ.

13 Nĩ-nandumbi nandĩ-semum ama gĩnañ nanin lambi poñambi, bit gĩnanjĩ gĩnañ pĩngĩliñ. Pĩumbi, bĩtti kloñnan woñep pĩmbi, kwet bambalnan jĩlopi, tuk guañ gĩnañ pĩngĩliñ. Bit lakat nĩm, 2000 netepek gĩtik endi pĩmbi, tuk nam kim-taleñgĩliñ.

14 Tĩmbi bit kauli-dĩkñe ama endi pimbi woñep ñambi, ama it kwelan ba kenanjĩ gĩnañ pakĩliñ tuop kasat ti-semgĩliñ. Ti-semumbi, endi nepek nek indañguk wĩn kaneliñdok biñgĩliñ.

15 Bĩmbi, Yesuloñ tombi, ama kañbi kalandĩngĩliñ wĩn: ama yal kolan kimĩn gĩtiknat kuñguk endi gĩnañ nanandĩn tombĩmbi, dasindasi kimĩpi, busukñanengan pipakuk. Amatamdi daut gĩtikĩn wĩ kañbi mĩsĩngĩliñ.

16 Nepek ka-nandĩ-tĩngĩliñ endi ama yal kolanat kuñguktok plon ba bĩttok kandañ nepek indañguk wolok kasat ti-semgĩliñ.

17 Kasat wĩn nandĩ-talembe, wĩnasĩli wolongan Yesuli kwesi wĩn bim ñawĩktok nĩ-nandĩ-tĩmbĩmbi nandĩ-semguk.

18 Tĩmbi Yesuli kĩkeñ plon loñliĩmbi, ama yal kolan kle-kolĩnguk endi kle-ñawĩktok nĩ-nandĩ-tĩnguk.

19 Gan Yesuli nĩm embi niñguk, “Dĩk ika kwekanan ñambi, nokai gĩta kuñpi, Wopumdi

telak nitek plon blan ti-gambi nandi-gambi, nepek wopum ti-kindem da-gam-talek wolok kasat ti-semekañ.”

²⁰ Eumbi, ama walı it kwet 10 wolok kandañ ñambi, kusei kimipi, Yesuli nepek ti-ñimguk wolok kasat ti-sem-kuumbi, amatam gitıktı nandımbi nandi-gıtip gıtip tiñgılıñ.

Yesuli wembe sembi-sembin git tam jımbalat ep timbi kindem dañgimik

²¹ Timbi Yesu git gwañgwañii endı kikeñ plon lombi, bindambo tuk guañ dikñembi, tambon kandañ ña-tomguk. Tombi, tuk baliliñnan palıñlımbi, amatam asupgandı endoñ bımbi, kimın tiñgılıñ.

²² Tiñlımbi, it kiyau kaulı-dıkñe ama no koi Jailus endı bımbi Yesu kañbi, kesinan mılelem timbi

²³ diñgunembi ni-kukulembi eñguk, “Wembana tipminam endı sembupi tılak. Ñala dik kindem bımbi, kikalı endok plon kimılımbi, kindem dambi palen.”

²⁴ Nımbı nandımbi, en gıta ñağuk.

Ñañlımbi, amatam kimın wopum endı kle-gımbupi, tambo kle-kot-tiñipi ñağılıñ.

²⁵ Endok boñgıpsinan tam no ñağuk, endı tamdok jımbat ti-ta-kuumbi, gwılat 12 tiñguk.

²⁶ Timbi gwasap ama asuptı gwasap kusei kusei mıumbi walı mılap yousı mıumbi, siñgi gawat wopum sınık nandımbi kuñguk. Timbi kena tiñgılıñ wolok tuan mınem kwılkwılı palımguk gitık wın em-taleñguk, gan jımbalı nım pañgıtağuk.

27-28 Tam endi wakan Yesulok giñgiti nandiñingukta timbi ñindin kimit-nandi-tiñguk, “Nak dasindasingot tike-kautetta, gumañ kindem daudet.” Windin nandimbi, amatam kimin gitik ñañgiliñ boñgipsinan Yesulok siñgi kandañ ñambi, dasindasin tike-kañguk.

29 Tike-kaumbi, wolongan wekaili kala daumbi, piñgu pañgita-taleumbi nandiñguk.

30 Timbi Yesulok gembin noli tiañeum nandimbi, wolongan tambanembi eni-nandimbi eñguk, “Nindi dasindasina tike-kalak?”

31 Eñilimbi, gwañgwañili niñgiliñ, “Kalañ: amatam kimin gitikti gep kle-gimbupi tambo klekot-tañ. Neta ‘Nindi neplak?’ elañ?”

32 Gan Yesuli ‘Nindi sinik nep mik?’ win kadaklewiktok yambi-ta-ñañguk.

33 Windin timbimbi, tam endi piñgu plon kundit indañguk wala nandi-misimbi, blañblañ tiñpi Yesuloñ biñguk. Bimbi, kuañ dombinnan milelem ti-ñimbi, enlok kusei eu tawaumbi niñguk.

34 Nimbimbi, Yesuli niñguk, “Wembe, nanandi kwambindañgala kindem dalañ. Mlapka taleumbi, walaña kindem daumbi, ña kindemgot kuukañ.”

35 Yesuli tam manda windin ni-paliñilimbi, it kiyau kauli-dikñelok ilnan nanin ama diwin manda tike-bimbi, nosi kañbi niñgiliñ, “Wembaña ip semb+lak. Ñala endaut amal silakan nektok ikanan kesit gawat ñautak?”

36 Gan Yesuli manda win nandi-kimnemi, kauli-dikñela niñguk, “Nim misiwin, silak

nandi-kilik ti-nami-ta-ñaukañ!”

³⁷ Wĩndiñ embi, amatam gĩta gwañgwañii diwĩn en nĩm kleneliñdok eni-kĩmĩsip ti-sembi, Petlo, Yakobo gĩta kwayañ Yoane endiñgot yanañgĩpi ñañguk.

³⁸ Ñambi, kauli-dikñelok ilan tombi, amatam kĩmĩn giñgĩli ba mano kulĩm tĩmbi kut-palĩmbi yambiñguk.

³⁹ Yambi-nandiĩmbi, it gĩnañ lombi enguk, “Sĩndi nekta giñgĩli wopum tĩmbi kut-pakañ? Wembe ñĩn nĩm sembi, endi silak dou patak.”

⁴⁰ Wĩndiñ eu nandiĩmbi, kolan ka-kwalepgĩliñ.

Gan Yesuli amatam gĩtik ep kleum pawan piĩmbi, wembe meñ beu gĩta gwañgwañii tĩpet gĩt no wĩn yanañgĩpi, wembe pakuknan loñguk.

⁴¹ Lombi, wembe kii tĩkemi, nĩsilok manda plon “Talita kumi” nĩñguk, wĩn ñĩndiñ, ‘Wembe tip, mĩlat ganlet.’

⁴² Eumbi, wolongan wembe wali mĩlapi, ñañambit tĩñguk. (Wembe wolok gwĩlali 12.) Tĩmbi amatam wolok pakĩliñ endi nepek wĩn kasilikñemi, nanandĩnjĩ nĩm nandi-dakleñgĩliñ.

⁴³ Tĩmbi Yesuli kasat ama diwĩnda nĩm eneliñdok kĩmĩsip kwambiñ ti-sembi, wembe wĩn nana mĩmbi nambektok enguk.

6

Nasalet nasilĩ Yesulok gembĩnla nandum tlal tĩñguk

¹ Tĩmbi Yesuli kwet walinin ñambi, gwañgwañii gĩta il kuseinan ñam pakuk.

² Pakap, Sabat patnandi nain indaumbi, it kiyau ginañ lombi, kusei kimpipi, amatam enidaut ti-semumbi nandiñgilañ. Timbi asupti nandi-gitip gitip timbi eñgilañ, “Ama silanin ñali manda gitik ñin denanin inda-ñimñguk? Nanandi wopuwopum ñin inda-ñimñguk win netepein sinik? Ba kundit tindin walan win engano sinik!

³ Endi it tindi ama silanin win! Malialok ninañ, ba Yakobo, Jose, Juda gita Simon, endok dasi. Timbi wiwii endi nin gita kuañ.” Windiñ embi nandi-ñimumpi-sinik tañguk.

⁴ Timbi Yesuli enguk, “It kwet diwin endi plofet ama nola nandum loloñ tilak, gan ilnan nasi ba nolii ba wekal kusipñii endi ka-masi-ti-ñimañ.”

⁵ Windiñ tiñgilañda timbi, kundit engano timbepi nandum mlataumbi, silak ama jimbabat tipet sinik kiili ep kaumbi, kindem dañgilañ.

⁶ Tiniñpi nandiñguk, “Nekta sinik timbi, kenanala nandum tial tilak?” Windiñ nandiñpi, enidaut ti-semektok it kwet kle-gimbut-ñañguk.

Yesuli endok kusei gwañgwañila daut semguk

Yesuli gwañgwañii 12 kenala enimupi, endikñe ti-semguk

⁷ Timbi Yesuli gwañgwañii 12 enitiañeum biumbi, kena tineliñdok ama tipet tipet enimupi, yal kolan ep kle-semneliñdok gembemguk.

⁸ Timbi enguk, “Sindi ñanepi, nepek no nim tike-ñanekaliñ, toñanjiñgot. Nana ba lik win

nim tike-ñanekaliñ, ba minem kwandai gim'in no dasindasinji g'inañ nim dasinekaliñ.

⁹ Kesisi lok gwilap winda tikenekaliñ, dasindasi tipet wi nim, noñgangot dasinekaliñ.”

¹⁰ Windiñ embi enguk, “It kwet nolok tombimbi, ama noli sani-tiañeumbi, endok il g'inañ londekamik, it kwet wolok patekamik tuop endok ilnangot dou-milat-ti-patekamik.

¹¹ Tikap it kwet nolok tombimbi, winasili not nim ti-sambi, mandanji nim nandinekaliñda, yambimbi ñanekaliñ. Ñanepi, kesisi plon kwiliñ sapak wit-sapleum piukak. Windiñ timbimbi, kundit kolan tiñgiliñ win ka-nandi-tomnekaliñ.”

¹² Yesuli windiñ eumbi, gwañgwañiili ñambi, amatam ginanji tambaneniñdok giñgit manda engiliñ.

¹³ Tiñipi, yal kolan asup ep kle-kot-semgiliñ, ba jimbasat asup gwasap tull saple-sembi, ep timbi kindem dañgiliñ.

Elotti Yesulok gemb'in nandi-tomguk

¹⁴ Timbi Yesulok koi giñgit pindi dañgukta timbi, ama wapmañ Elot endi bo win nandiñguk. Ama diwisili Yesula ñindiñ eañgiliñ, “Yoane, tuk i-sem-i-sem ama en wakan bindambo kimnan nanin milakuk, wala timbi endi kena gembinat timbi kulak.”

¹⁵ Ba diwindi Yesula “En Elia” eañgiliñ, ba diwindi “Endi plofet ama no, plofet ama damanin wandiñ nomik” eañgiliñ.

¹⁶ Windiñ eumbi, Elotti win nandimbi pa eñguk, “Yoane, ama win damañgan natna ewa bim dombum kimguk, en wakan milapi kulak.”

17-18 Elot endi kusei ñindinda wĩndĩ eñguk: endi bo enlok kwayañ Filip endok tamĩn koi Elodia apma tĩkeumbi, Yoaneli giñgĩt wĩn nandĩmbi nĩñguk, “Dĩk kwayañgalok tam matĩke-patañ wĩn kĩmĩsip manda maklelañ.” Endi wĩndĩ nĩlĩñgukta, Elotti bo tamĩn nandĩ-ñĩmbi, kena gwañgwañii enĩ-mulĩmbi ñambi, Yoane tĩkembĩ, it kwambĩñ giñañ im kĩmĩlĩmbi pakuk.

19 Tĩmbi Elodiali Yoanela gimbit giñan giñañ tĩke-papi, wilektok nandĩñguk. Gan endi tuop nĩm,

20 neta Elotti Yoane tĩke-kamaiñguk. Endi Yoanela nandum ama dĩndĩm sĩnĩk, Yambatok kena tĩndĩlok ama no tĩmbĩmbi, enda kamĩsimĩsi e-tĩ-ñĩmguk. Tĩmbi endi Yoane nĩtiañembi, mandan nandĩlĩñguk. Nandĩñĩpi, “Nĩtek tĩmbet?” embi, giñañ tĩpet tĩmbi nandĩbendĩ-tĩlĩñguk. Gan endi Yoanelok mandan nandĩ-koñgom tĩlĩñguk.

21 Tĩmbi Yoane wĩli kĩmbektok telak no Elodia ñindĩñ inda-ñĩmĩñguk. Elotti indaĩndan nain indaumbi, amañii loloñ ba ama sañanjĩlok telak dama ba Galili kwettok ama biesi ep kĩmĩn tĩtalembe, nana sina wopum tĩ-semguk. Tĩmbi endi kĩmĩn tĩmbi nana na-palĩmbi,

22 Elodia enlok wemban endi amaloiñ ña tombi, dausĩnan kap tiñguk. Kap tiumbi, Elot giñ yokñii endi kañbi nandĩ-kĩndem dañgĩlĩñ. Tĩmbi Elotti wembe sim nĩñguk, “Dĩk nepek wala ba wala eumbi gametet.”

23 Embi e-kwambĩñ dambi nĩñguk, “Nepek wala ba wala eumbi, kĩndem gametet. Nak kwet

ñin ka-dikñelet wala bo eumbi, kindem tambipi, tambon gametet.”

24 Windiñ eumbi, wembeli meñloñ ñambi nandimbi niñguk, “Nak nektok sinik eutet?” Eumbi, meñli niñguk, “Yoane miti tuk i-sem-i-sem tiñguk endok kumbamla e!”

25 Eumbi, wolongan platik sinik ñambi, Elot-ton tombi niñguk, “Dik ñindañgitañgan Yoanelok kumbam jawañ plon kimipi namin!”

26 Eumbi, Elotti nandum kola-sinik tañguk. Gan endi yokniilok dausinanan manda e-kwambiñ da-ñimñgukta timbi, mandan win pi-piwiktok tuop nim nandñguk.

27 Nim nandi-ñimlok, gan joñgo nandi-ñimbi, wolongan enlok kamaikamai ama no Yoanelok kumbam tike-biuptok ni-mukuk. Ni-mulimbi, it kwambiñ ginañ ñambi, Yoanelok bim dombimbi,

28 kumbam jawañ ginañ kimipi tike-bi wembe mumbi, meñinli kauptok tike-ñam miñguk.

29 Timbi Yoane gwañgwañiili gñgñit win nandimbi, it kwambiñnan ñambi, Yoanelok dalandan tike-ñambi kindikilñ.

Yesuli Juda ama 5000 nana ep towiñguk

30 Timbi Yesuli gwañgwañii 12 win kenala eni-mukuk endi undane-bimbi, enloñ kimin timbi, kena tiñgñilñ ba gñgñit manda eni-daut ti-semgñilñ wolok kasat gñtik ti-ñimgñilñ.

31 Timbi amatam asup sinik wali yousiyousi ñañambit ti-palimbi, Yesu gita gwañgwañii endi nana tuk naneliñdok nandñgñilñ, gan nain no nim inda-semguk, wala timbi Yesuli enguk, “Biumbi, ninñgan kwet ama nimnatnan

ñana! Nain duman wandiñ ña-kunambi, siñginj busukñanewin.”

³² Wandiñ eumbi, endi kikeñ plon lombi, nisiñgan tuk guañ dikñembi, kwet ama nimnat timbi dumalanelindok ñañgiliñ.

³³ Ñañlimbi, amatam asupti yambimbi yambinandit-tomgiliñ. Timbi amatam it kwet tuop nanin biñgiliñ endi bo kesiti woñep ñambi, Yesuli ñanepi nandiñguknan dama ña-tomgiliñ.

³⁴ Timbi Yesuli wolok ña-tombi, kikeñ plon nanin piñipi, amatam kimin wopum yambimbi, ginañli ñindiñ nandiñguk, “Sipsip yambidikñenji nimnat nomik tañ”. Wandiñ yambinandimbi, blan ti-sembi, kusei kimpipi, nepek asup eni-daut ti-semguk.

³⁵ Eni-daut ti-semumbi, maim daut ip pi-sembepe tiñgukta timbi, gwañgwañiili endoñ bimbi niñgiliñ, “Ñin kwet ama nimnatnan patnambi, maim daut ip piupi tlak.

³⁶ Wala dik amatam eni-mulimbi, it kwet ba it jala ñasiñgan pakañnan wolok ñambi, nananj tua nambit.”

³⁷ Eumbi tambane-enguk, “Singan nana ep tow-iut!” Eumbi nandi-piasat timbi niñgiliñ, “Dik nek elañ? Nindi ñambi, minem nek ñali nana tuam bimbi emneñ? Minem 200 wolok tuop nim!” *

³⁸ Eumbi enguk, “Sinlok nana nitek pat-samlak ña kawit!” Eumbi ña kañbi undane-bimbi niñgiliñ, “Plaua kit tambongot tim tuk gaut tipetgot pat-nimlak.”

* **6:37:** Minem denali 200 win kena nain 200 wolok tuan.

39-40 Eumbi, Yesuli amatam kli kindem plon samba sambat pipatneliñdok enbimbi, diwindi 100, diwindi 50 windiñ pipakiliñ. Pipalimbi,

41 Yesuli plaua kit tambon gita tuk gaut tipet win epmbi, kunum plon dei loumbi, Yambat we ñimguk. We ñim-talembi, plaua ombimbi, gwañgwañii em-ta-ñaumbi, endi bo tike-papusenembi, amatam emgiliñ. Timbi Yesuli tuk gaut tipet win windiñgot ep danbimbi, amatam gitikkan emumbi,

42 gitikkandi nañbi na-tokñeñgiliñ.

43 Windiñ timbimbi, plaua ba gaut win natlatlap tim biñgiliñ win ep dasiumbi, sandiñ lik 12 tokñeñguk.

44 Amatam nana nañgiliñ endoñnan nanin amalok kunakunasi win 5000.

Yesuli tuk guañ plon ñañguk

45 Timbi wolongan Yesuli gwañgwañii eni-giñginembi, kikeñ plon lombi, tuk guañ dikñembi, Betsaida it kwelan damandama ñaneliñdok eni-mukuk. Eni-mulim ñañilimbi, Yesu en amatam isinan eni-mulepi pakuk.

46 Papi eni-mut-talembi, nimolo timbektok kwet jañginan loñguk.

47 Timbi kwet kilim eumbi, gwañgwañiilok kikeñdi tuk guañ boñginan ñañilimbi, Yesu en engan kwambiñnan papi,

48 yambiñguk win: sasaleli ñañgiliñ kandañ biñgukta, kikeñ plon papi tuk kindit-tlalimbi yambiñguk. Kwet gama nim salañilimbi, Yesuli tuk guañ plon kesiti ñambi ep timbi dumalambi, yapma kle-ñaupi nandiñguk.

49-50 Tĩmbi gwañgwañiili Yesu tuk guañ plon bĩumbi kañbi, “Walen tip no kamĩñ” wĩndiñ kĩmĩt-nandiñgĩliñ. Endĩ gĩtĩkkandi en kañbi mĩsĩmbi, gembĩnji pĩumbi, kwawa tĩngĩliñ. Gan Yesuli manda embi enguk, “Ñĩn natna ya, sĩmbasi busukñaneumbi nĩm mĩsineliñ.”

51 Wĩndiñ embi, kĩkeñ plon loumbi, sasaleli kĩlp eumbi, ka-sĩlikñembĩ nanandiñji nĩm nandi-dakleñgĩliñ.

52 Gĩnañ kwambiñ kuñgĩliñda tĩmbi endĩ Yesuli plauali kundit engano tĩnguk wolok kusei nĩm nandi-tomgĩliñ.

Yesuli amatam nandi-kilik tĩ-ñĩmĩngĩliñ ep tĩmbi kĩndem dañguk

53 Tuk guañ dĩkñe-talembi, Genesalet kwelan tombi, kĩkeñ tĩke-kwambiñda-koli piñguk.

54 Tĩmbi kĩkeñ plon nanin pĩumbi, wolongan amatam Yesu ka-dakleñgĩliñ endĩ

55 it kwet tuop woñep ñambi, kusei kĩmĩpi, jĩmbasat tañgo plon ep kĩmĩpi, Yesuli wandiñ ba wandiñ ñañguk tuop nandiĩmbi, endoñ ep biñgĩliñ.

56 Endĩ it kwet tip ba wopum ba it jala nolok ba nolok ñaumbi, amatamdi jĩmbasat endoñ ep bĩmbi, ini plon yapĩkĩliñ. Yapĩpi ni-nandi-tĩmbi, dasindasin kusipgot tĩke-kaneliñdok nandiĩmbi ni-nandiñgĩliñ. Tĩmbi nandi-semum tĩke-kañgĩliñ tuop kĩndem dañgĩliñ.

7

Yesuli nepek nek ñali Yambattok dainan ama tĩmbi kolalak wala enĩ-dakleñguk

¹ Tĩmbi Falisi ama gĩt endikĩne manda nandi-tale ama dĩwĩn Jelusalem nanin biĩngĩliĩ endi bi Yesuloĩn kĩmĩn tĩngĩliĩ. Kĩmĩn tĩmbi

² kaĩngĩliĩ wĩn: Yesulok gwaĩngwaĩii dĩwĩn endi sosĩlok telak nandi-kĩmnembi, kĩsĩ nĩm wĩlĩpi, nana sĩlak ep nambĩmbi yambĩĩngĩliĩ. Yambĩmbi nandum tuop nĩm tĩ-semguk.

³ Neta, Falisi ama gĩt Juda ama dĩndĩm kunepi nandaĩ endi gĩtik sosĩlok ep tĩndĩnjĩ ep kwambĩĩ dambi kuneliĩndok eni-daut tĩ-semaĩ. Ep tĩndĩ no wĩn endi kĩsĩ nĩm wĩlĩkaĩnda, nana nĩm naĩ.

⁴ Tĩkap endi kĩmĩli tuannanan ñambi baĩ, nain wolonda tuk nĩm iyaĩnda, endi nana nĩm naĩ. Endi Yambattok dainan kĩndem patneliĩndok jawaĩ kambot gĩta nepenepek dĩwĩn no pat-wĩlĩkaĩ, ba sosĩlok ep tĩndĩ wandiĩngot dĩwĩn asupgan kĩmĩt-klembi taĩ.

⁵ Wĩndiĩnda Falisi ama gĩta endikĩne manda nandi-tale ama endi Yesu ñĩndiĩ nĩ-kaĩngĩliĩ, “Nĩtekta tĩmbi, gwaĩngwaĩgailĩ sosĩlok ep tĩndĩ nĩm kĩmĩt-klembi, kĩsĩ nĩm wĩlĩpi nana naĩ?”

⁶ Nĩkaumbi enguk, “Ama man manbenjĩ tĩpelat! Eu inda manda no plofet Aisaialĩ youkuk wĩn sĩndok juluĩĩtsĩlok kusei inda-dakle-kĩliĩ elak. Yambattok manda wĩn ñĩndiĩn youyoulĩn patak,

‘Amatam ñali manjĩliĩngot kotna tĩke-loaĩ, gan gĩnaĩ nanandĩnjĩliĩ mayaĩngan sĩnĩk patak.

⁷ Endi mandana nandi-kĩmnembi, ama sĩlanindok nandĩnandi eni-daut tĩ-semaĩ. Wĩndiĩnda endi kap nĩmolo tĩmbi nani-kĩndem da-taĩ wĩn sĩlanin.’

8 Manda wolok tuop sɪndɪ Yambattok endɪkɲe manda bimbi, amalok ep tɪndɪnjɪ tɪke-kwambiɲ dambi kleaɲ.”

9 Tɪmbi Yesulɪ yousɪmbi enguk, “Sɪndɪ sosɪlok ep tɪndɪnjɪ kɪmɪt-klenelɪɲdɔk nandɪmbi, Yambattok endɪkɲe mandan wɪlambane-kokotok kundit tɪ-kɪndem daɲ.

10 Neta, Moselɪ manda ɲɪndɪɲ embi youp biɲguk patak, ‘Dɪk meɲga becala nandum loloɲ tɪmbekak’, ba ‘No en meɲ beula manda enɪsuambat-tɪlakta, wɪlɪ kɪmbekak.’ Moselɪ wɪndɪɲ eɲguk,

11 gan sɪndok kandaɲ wɪn ɲɪndɪɲ sɪnɪk: ama no meɲ ba beula ɲɪndɪɲ nɪlak, ‘Nepek nek patnamlak wɪn Yambat mɪuptok e-kwambiɲ daɲgut, wala tɪmbi gep kɪmɪlettok tuop nɪm.’ Endɪ wɪndɪɲ nɪmbɪmbi,

12 sɪndɪ kɪmɪsɪp tɪ-ɲɪmbi ɲɪndɪɲ nɪaɲ, ‘Dɪk meɲga ba beka bɪndambo nɪm tɪke-kɪmɪlekaɲ.’

13 Wɪndɪɲgangot sɪndɪ sosɪlok ep tɪndɪnjɪla yanaɲgɪp pɪɲɪpi, Yambattok endɪkɲe manda tɪmbɪ lakatalak. Tɪmbi sɪndɪ kundit kolan wandɪsɪ asupgan pat-taɲ.”

14 Tɪmbi Yesulɪ bɪndambo amatam kɪtɪ-sembi enguk, “Sɪndɪ gɪtɪkkan mandana ɲɪn nandɪmbi nandɪ-kɪlɪɲ ewɪt.

15-16 Nepek gɪtɪk nambɪmbi mɪnjɪpsɪ gɪnaɲ pɪlak walɪ sep tɪmbɪ kolauptok tuop nɪm. Gan nepek gɪnanjɪ gɪnaɲ papi lambɪ-lamɪtak walɪ mek sep tɪmbɪ kolayaɲ.”

17 Tɪmbi Yesulɪ amatam kɪmɪn gɪtɪk yambimbi, gwaɲgwaɲii gɪta it gɪnaɲ lo-pakuk. Palɪmbi, gwaɲgwaɲiili eyout manda eɲguk wala nɪkaɲgɪlɪɲ.

18 Ni-kaumbi enguk, “Sindi wɨndiñgot nanandinji nimnat bek? Nana walan kusei kusei nambimbi, minjipsi ginañ pilak wali sep timbi kolaup tok tuop nim. Win nim nandañ ba?

19 Nepek wandiñ wali amalok ginanji ginañ sinik nim pilak. Nim sinik. Wali tem meñ ginañ pimbi, temdok telak plon dindimngan ñambi, tem koñ ginañ pilak.” (Yesuli wandiñ embi, nana gitik Yambattok dainan kindem gitikgot embi eni-dakle-ti-semguk.)

20 Timbi Yesuli yousimbi enguk, “Nepek amalok ginanji ginañ papi lambi-lamitak wali biañgan ep timbim kolayañ.

21 Nekta, win amalok ginanji ginañ nanin sinik nanandi kolan wali lambi-lamimbi ñindin tañ: endi telak joñgo kuañ, ba kumbu tañ, ba ama yandip kim-tañ, ba tam ba wapat noloñ kumbu tañ,

22 ba ka-galkta tañ. Wandiñ timbi, timipmile kusei kusei tañ. Timbi endi not julunit tañ, ba siñgi misi ba mayek nimnat sasaleañ, ba not ka-gimbit tañ, ba manda winjit eañ, ba nisila nandum loloñ tilak. Wandiñ tinipi, nandi-kamalambi kuañ.

23 Nepek kolan gitik wali amalok ginanji ginañ papi lambimbi lamitak wali biañgan Yambattok dainan ep timbi kolayañ.”

Yesuli enlok kusei ama diwinda daut semguk

Yesuli Fonia tam no endok wembanlok ginañ yal kolan nikleñguk

24 Tĩmbi Yesulĩ mĩlapi, gwañgwañii gĩt Juda amatamdok kwet bimbi, Tail it kwet kandañ ñañguk. Ñambi, sĩlak pat-nandi-tĩmbepi it nolok gĩnañ lombi, amalĩ en wandĩñ patak wĩn nĩm nandi-ñĩmnelĩñdok nandiñguk, gan endĩ pat-sembektok tuop nĩm.

25 Nĩm sĩnik. Wembe no yal kolannat endok meñĩ ‘Yesu wandĩñ patak’ nandiĩmbi, wolongan endoñ bĩmbi, kesinan mĩlelem tĩmbi,

26 diñgunembi, wembanlok gĩnañ yal kolan kle-ñĩmektok ni-gĩñgĩneñguk. Tam wĩn endĩ Juda tam nĩm. Endĩ Fonisia nanin, Silia kwelan indañguk,

27 wala tĩmbi Yesulĩ ñĩndĩñ niñguk, “Gwañgwa bĩsat endĩ nana dama na-tokñenekalĩñ. Nĩm kañbi, endok nana wĩn yapma tĩkembali, kamotta ep kot-semneñ.”

28 Eumbi, tamdĩ tambane-niñguk, “Wopum, biañgan elañ. Gan gwañgwa bĩsat endĩ nana nambĩmbi dĩp kwelan pĩlak wĩn kamottĩ naañ.”

29 Eumbi, Yesulĩ nanandi kilĩktĩnlok kusei kandi-tombi niñguk, “Dĩk wĩndĩñ elañ, wala tĩmbi kĩndem a, ñau! Yal kolan endĩ wembañga ip kambimbi ñalak.”

30 Eumbi, ilnan ñambi kañguk wĩn: biañgan yal kolan walĩ wemban kak ñaumbi, ipal plon pat-nandi-tiñguk.

Yesulĩ ama kaman no tĩmbĩ kĩndem dañguk

31 Tĩmbi Yesulĩ gwañgwañii gĩt Tail it kwet kandañ pi-ñambi, Saidon it kwet dĩkñembi, Dekapolis kandañ ñambi, Galili tuk guañnan tomguk.

32 Tombimbi, ama no nañgip bimbí, Yesulí kii endok plon kímilektok ní-nandiñgíliñ. Ama wolok pawañ sipsipmín, tímbe man manben mílap, manda dindim ewíktok tuop ním.

33 Tímbe Yesulí amatam kímín gítik wín yambimbi, ama wín tíke-nañgípi ña nísetkan pakímik. Paliñípi, Yesulí kii níñañ típettí endok pawañ gíñañ sua embi iwít suambi, man manben tíke-kañguk.

34 Tíke-kañípi, kunum plon dei loubi yayakñembi, enlok mandan plon “Efata” eñguk, wín “Dík tom!”

35 Eumbi, ama wolok pawañ tombimbi, man manben salaktaumbi, kusei kímípi, manda dindim nandimbi eñguk.

36 Tímbe Yesulí amatamda kasat wín ním eu satawíktok enbi, kímísip kwambím tí-semguk. Nain asup kímísip wandiñgot tí-semliñguk, gan ním, endí gíñgínembi pa eu satañguk.

37 Tímbe kasat wín nandiñgíliñ endí biañgan nandí-sílikñembi eñgíliñ, “Kundit gítik tí-kulak wín kíndem gítíkgot. Endí ep tímbe, pawanjí kaman endí bo nandí-tomañ, tímbe manjí galíñguk endí manda eañ.”

8

Yesulí amatam 4000 nana ep towíñguk

1 Tímbe nain wolonda bíndambo amatam kímín wopum nolí Yesu gíta papi, nananjí taleumbi sílak pakíliñ. Palímbe, Yesulí gwañgwañii ep kímín tímbe enguk,

2 “Amatam nain típet gít no nakíta papi, nananjí taleumbi, blan tí-semlet.

³ Tikap nak silak isinan eni-mulam ñanetañda, telak boñgipnan dausi diman timbimbi kimkatap tineliñ. Diwin noli kwet mayañgan nanin bimb+n.”

⁴ Eumbi tambane-niñg+i+ñ, “Kwet ñolok it kwet nimnat. N+ndi nana tuop denanin tikembi ep towinetamiñ?”

⁵ Eumbi eni-kañguk, “Sinlok nana nitek pat-samlak?” Eumbi niñg+i+ñ, “Plaua kit tambon tipetgot pat-n+mlak.”

⁶ Timbi Yesuli amatam enbimbi, kwelan pipak+i+ñ. Pipalimbi, endi plaua kit tambon tipet ep papi, Yambat we ñimbi ep tambipi, gwañgwañiila emguk. Emi-ta-ñambi, danipapusenembi emneliñdok enbimbi, wolok tuop timbi emg+i+ñ.

⁷ Tiñipi, Yesuli tuk gaut tiptip tipet sinik pat-semguk wi epbi, Yambat we ñimbi, win bo danipapusenembi emneliñdok enbimbi emi-ta-ñañg+i+ñ.

⁸ Timbi amatamdi nana win nañbi natokñeñg+i+ñ. Timbi nana na-tlatlap timbimbi dip pakuk win ep dasiumbi, sandiñ lik wopum kit tambon tipet tokñeñguk.

⁹ Amatam nana nañg+i+ñ win 4000 netepok. Timbi Yesuli eni-mulim ñaumbi,

¹⁰ wolongan endi gwañgwañii git kikeñ plon lombi, Dalmanuta kwet kandañ ñañg+i+ñ.

Yesuli gwañgwañii en Mesia timbi dakleñguk

Yesulok kusei gama nim nandi-tomg+i+ñ

11 Tĩmbi Falisi ama endi Yesu tue-kambi tĩm̄n̄m̄n̄epi endoñ bĩmbi, en gĩta e-taĩa-tambĩt tĩmbi gĩngĩnembi, Yambattĩ endok kusei tĩmbi daklewĩktok nandĩmbi, kundit no tĩmbim kanelĩndok niĩngĩliĩ.

12 Nĩmbĩmbi, Yesuli gĩnañ kwambĩndanjĩla nandum mĩlataumbi enguk, “Neta amatam ñali kundili kanepi eañ? Nak biañgan sanlet: kundit wandiĩ no nĩm daut samum kanekaliĩ. Nĩm sĩnik.”

13 Yesuli wĩndĩñ embi, Falisi ama yambimbi, gwañgwañii gĩta bĩndambo kĩkeñ plon lombi, tuk guaĩ tambon kandañ ñanepi ñaĩngĩliĩ.

14 Ñaĩpi, gwañgwañiili kamalambi, nana no nĩm ep biĩngĩliĩ, gan plaua noĩngangot kĩkeñ plon pat-semguk.

15 Tĩmbi Yesuli nandĩnandĩ moyendi gwañgwañiilok gĩnanjĩ gĩnañ bendĩ-wopum dawĩk wala mĩsĩmbi, molo manda eyout plon kĩmĩpi enguk, “Sĩndĩ Falisi ama ba ama wapmañ Elot endok plaua kĩmĩli bendĩla kakĩliĩ enekaliĩ!”

16 Eumbi, gwañgwañiili nisĩngan “Nana nĩm pat-nĩmlakta wala elak bek” embi e-nandĩtĩngĩliĩ.

17 Tĩmbĩmbi Yesuli wĩn nandĩmbi enĩkañbi eĩnguk, “Sĩndĩ nana nĩm wĩn neta e-nandĩtañ? Sĩndĩ kusatna gama nĩm nandĩmbi nandĩ-tomañ bek? Wĩndĩñ gĩnanjĩ kwambĩñ daĩnguk bek?”

18 Sĩndĩ dausat, gan nĩm kañ, ba pawanjat, gan manda nĩm nandañ, ba sĩndĩ nandĩ-kamalayañ bek?

19 Nak plaua kĩt tambongot wĩn tambĩpi, ama

5000 ep towiwambi, nambim dip pakuk win sindi sandiñ lik nitek dasium tokñeñguk?” Yesuli windiñ eni-kaumbi, “Lik 12 tina tokñeñguk” niñgiliñ.

²⁰ “Ba nak plaua kit tambon tipetgot wali am-
atam 4000 ep towiwambi, nambim dip pakuk
win sindi sandiñ lik wopum nitek dasium
tokñeñguk?” Eumbi, “Lik kit tambon tipet tina
tokñeñguk” niñgiliñ. Nimbimbi,

²¹ ñindiñ enguk, “Sindi kusatna gamañgot nim
nambi-nandi-dakleañ bek?”

Yesuli ama no dai kolan timbi kindem dañguk

²² Timbi Yesuli gwañgwañii gita Betsaida
it kwelan ña-tomguk. Tombimbi, ama dai
kolan no endoñ nañgip bimbi, tike-kauptok
ni-nandiñgiliñ.

²³ Timbi Yesuli ama en kii plon tikembi
nañgilibi, it kwet pawañ piñgimik. Timbi
Yesuli ama wolok dai plon iwit suambi, kiil
endok plon kimipi ni-kañguk, “Dik nepek no
kalañ ba nim?”

²⁴ Nimbimbi deimbi eñguk, “E. Nak ama diwin
yambilet. Gan nak yambiwambi, kombali ñañ
nomik tilak.”

²⁵ Eumbi, nombo kii dai plon kimilibi,
dai gembinat deimbi, kindem dañguk. Kinde
daumbi, nepenepek gitik win ka-dakleñguk.

²⁶ Timbi Yesuli ama win it kwelan nombo
louptok ni-kimisipbi, dindimgan ilnan ñauktok
ni-mukuk.

Yesuli enlok kusei timbi dakleñguk

27 Tĩmbi Yesuli gwañgwañii gita pi-ñambi, it kwet tiptip Sisalia Filipai it kwet wopum kle-gimbupi pakiliñ wandiñ ñańguk. Telak plon ñańipi, gwañgwañii eni-kañbi eńguk, “Amatamdi naka nin sinik pa naniañ?”

28 Eumbi niñgiliñ, “Diwindi dika Yoane amatam miti tuk i-sem-ta-kuńguk en ganiañ. Tĩmbi diwindi dika Elia ganiañ, win plofet ama damanin endi bindambo indaup een ip wakan bek. Ba dika plofet damanin no pa ganiañ.”

29 Eumbi, Yesuli eni-nandĩmbi eńguk, “Gan sinla naka nin sinik naniañ?” Eumbi, Petloli manda ñindiñ tambane-nińguk, “Ditna Mesia wakan.”

30 Eumbi, Yesuli kimisip ti-sembi, gama enlok kusei ama nola nim ennelińdok enguk.

31 Tĩmbi wolongan Yesuli kusei kimipi, Yambattok nanandi kwambiñ Mesia enlok plon ñindiñ eni-daut ti-sembi enguk, “Amalok Niñan endi mlap ba sińgi gawat kusei kusei inda-ñimektok. Ama biesi, tapma ama biesi git endikñe manda nandi-tale ama endi kusali kaumbi, tuop nim timbĩmbi, sińgi wilmĩmbi wili kimbekak. Tĩmbi sandap tipet git no timbĩmbi, bindambo kimnan nanin mlalekak.”

32 Yesuli wandiñ eñipi eni-dakle-ta-ñańguk. Eu dakleumbi, Petloli engan tiañem ñambi, kusei kimipi, manda wolok ni-ñombińguk.

33 Gan Yesuli tambanemi, gwañgwañiilok dausinan Petlo ni-ñombiĩmbi eńguk, “Satañ, dik nambi ñau! Dik amalok nanandińgot klelañ, Yambattoñ nim.”

Yesuli en kle-kuńgulok manda enguk

³⁴ Tĩmbi Yesulĩ amatam kĩmĩn wopum wakĩt gwañgwañii kiti-semum biumbi enguk, “Ama no endĩ nak nep kle-kuupi nandĩlakta endĩ enlok nanandĩn ba galk siñgi wĩpi, kloñbalĩ tĩke-lo-bembi, nep kle-kuuktok elet.

³⁵ Neta, no endĩ natnala ba giñgĩt manda kĩndemnalok kuñgun bi-namlak, endĩ wakan kunumdok kuñguñ taletalen nĩmnat inda-ñĩmekak. Gan no endĩ kwelalok kuñguñ enlok tĩke-kĩmĩlep nandĩlakta, endĩ kunumdok kuñguñ kola-ñĩmekak.

³⁶ Kola-ñĩmĩumbi, kwelalok nepenepek kusei kusei gĩtik ep kasĩleñguk walĩ nĩtek tĩmbi tĩmbi londaukak?

³⁷ Endĩ kuñgun kolañguk wĩn nek ñalĩ tuambi, bĩndambo kasĩleukak? Wĩn tuop nĩm.

³⁸ Man ñĩndĩñgĩta Yambat siñgi wĩlĩmĩmbi, yomsiat kuañ, ba dĩwĩndĩ naka ba mandanala maetambi kuañ. Nain taletalenan Ama Sĩsĩnĩktĩ dĩndĩm añelo yanañgĩpi, Beulok gembĩ ba kol-salennat indangan indaukak wolonda endĩ bo en maeta-ñĩmgĩlĩñ wĩn maeta-semekak.”

9

¹ Yesulĩ wĩndĩñ embi enguk, “Nak biañgan sĩnĩk sanlet: Yambattĩ nain kĩmĩkuk wĩn indaumbi kusei kĩmĩpi, amatam gĩtik ini plon gembĩnat yambĩ-dĩkñeukak. Tĩmbi biañgan ñĩ pakañ sĩndoñnan nanin dĩwĩn endĩ gama kaik kuñĩlĩmbi indaume kanekalĩñ.”

Yambat, Mose gĩta Elia endĩ Yesulok kusei tĩmbĩ kwambĩñ dañguk

2 Kena nain kit tambon noñgan taleumbi, Yesuli gwañgwañii tìpet gít no, wìn Petlo, Yakobo gít Yoane yanañgìlìmbi, kwet jañgìn ombap nolok lombi, wandiñ nisìñgan pakìlìñ. Palìmbi, gwañgwañiilok dausìnan Yesulok siñgin walan tikìleumbi,

3 dasindasin salembi, walalan bien sìnìk indañguk. Kwelan ñolok ama nolì sandum satnin wandiñ tímbehtok tuop nìm.

4 Tìmbi gwañgwañiilì plofet ama damanin tìpet, Elia gít Mose, endì indambi, Yesu gíta manda e-nandi-tìmbìmbi yambiñgìlìñ.

5-6 Yambimbi, kolan mìsìumbi, Petlolok nanandìn kamalaumbi, “Manda nìtek ewìt?” embi, Yesula ñìndìñ nìñguk, “Nìnìndaut! Ñì pakamìñ wìn kìndem sìnìk. Wala tìmbi it jala tìpet gít no mana! Dìkok no, Moselok no, Elialok no.”

7 Tìmbi mulukua nolì pìmbi ep tìmilìmbi, Yam-battì mulukua gìnañ nanin kìtìu pìumbi enguk, “Ñìne nokoñ nìñana noñgan sìnìk. Nak en ka-galkta tì-ñìmlet. Sìndì endok manda tìkekwambiñ dambi kunekalìñ!”

8 Eumbi, gwañgwañiilì wolongan deimbi kañgìlìñ wìn: Mose gít Elia endì ikan pailìmbi, Yesu en noñgan palìmbi kañgìlìñ.

9 Tìmbi endì kwet jañgìn plon nanin pìñpi, Yesuli nepek wì kañgìlìñ wolok manda kasat ama nola joñgo nìm ennelìñdok e-kìmisip tìsemguk, kasat wìn Amalok Nìñan endì kìmnan nanin mìlalekak wolondamek kìndem enelìñdok enguk.

10 Eumbi, endi Yesulok manda win nandi-kwambiñ dambi, nisiñgan “Kimnan nanin mlatmlat win nitek?” embi e-nandi-tiñgılıñ.

11 Timbi endi Yesu ni-kañbi eñgılıñ, “Kusei nektok endikñe manda nandi-tale amal Elia Mesialok telak dama biuptok pa eañ?”

12 Eumbi, Yesuli Yoane miti tuk i-sem-ta-kuñguk endok plon ñindiñ e-youpi enguk, “Elia endi biañgan Mesialok telak dama bimbi, amatam ginanji timbi kaitaneliñdok biukak. Gan nitekta timbi, Ama Sisinikta bo ñindiñ youyoulin patak: endi siñgin gawat kusei kusei bembimbi, amal ni-tike-pi sinik tanekalıñ?”

13 Gan nak Eliala ñindiñ sanba: endi bo ikan biumbi, amal nisi lok nanandi klembi, manda endok plon youyoulin patak wolok tuopgan nepek kusei kusei kolan ti-ñimgılıñ.”

Yesuli ama gwañgwa no yal kolannat timbi kindem dañguk

14 Timbi Yesu git gwañgwañii tipet git no endi kwet jañgin bimbi pi-ñambi, gwañgwañii diwin pakiliñnan tomgılıñ. Tombi yambumbi, amatam kimin wopumdi ep gimbupi pakiliñ, timbi endikñe manda nandi-tale ama diwindi gwañgwañii gita e-tañan tiñgılıñ.

15 Timbi ama kimin gitik endi Yesu biumbi kañipi, ka-silikñembi, endoñ woñep ñambi, we ñimgılıñ.

16 Timbi Yesuli eni-nandi-mbi eñguk, “Sindi neta e-tañan tañ?”

17-18 Eumbi, amatamdok boñgipsinan nanin ama noli Yesula ñindiñ tambane-niñguk, “Endaut. Nak niñana yal kolan nat dik timbi kindem

dawiktok nañgipi bit, gan dik nim palañda gwañgwañgaili yal kolan win kleklelok enit, gan endi ti nim kañbi bilin. Yal kolan wali endok man manben timbi galumbi, manda nim pa elak. Nainin inda-nimlak tuop yalli ninana timbi kolakolalok tike-kolombi pa pilak. Timbi man payak lambumbi, man sigilim dambi, pinngu diñdin pat-tilak.”

19 Yesuli manda win nandum mlataumbi enguk, “Nak ginañ kwambindanjila kunjit tlet. Nain nitak sinik nak nombo sin gita palambi, nandi-kilikti tinamnekalin? Gwañgwa win nokoñ tikem biwit.”

20 Eumbi nañgip bumbi, yal kolan wali Yesu kañbi, wolongan gembu kopi, kwelan kolu pumbi, tikile-binjat timbumbi, man payak lambinguk.

21 Timbi Yesuli beu nikambi enguk, “Nain nitak sinik kundit ninidin tin-ta-bilak?” Eumbi ninguk, “Damañgan gwañgwa tip palombi inda-niminguk.

22 Nain asup yal kolan wali ninana komba galk ginañ ba tuk ginañ tike-kolombi pa pumbi, wili kimbektok tuop pat-tilak. Gan, tikap dik tuopta, ninda blan nandi-nimbi, nip kimilekañ.”

23 Wandin eumbi Yesuli ninguk, “Netekta ‘tikap dik tuopta’ nanilañ? Dik nandi: no en nandi-kiliktinat kulakta Yambatti nek inda-nimektok nandilak wolok tuopgan tinimlak.”

24 Eumbi, wolongan gwañgwa beuli kitimbi ninguk, “Nak nandi-kilik tin-gamlet. Gan nandi-kiliktina lakalakaen, wala timbi nep timbi pañgitawa.”

25 Tĩmbi Yesulĩ amatam asuptĩ endok kandañ woñep biñgĩliñ wĩn yambiĩmbi, yal kolanĩ gwañgwa wolok man ba pawañ masip miñguk wakan ni-ñombiĩmbi niñguk, “Natna gani-sipbi ganlet: poñambi, bindambo niĩm undane-biĩmbi piukaan.”

26 Eumbi, yal kolandi kwawa embi, gwañgwa tiĩmbi wopungan gembĩ kolĩmbi, yal kolan en bim poñañguk. Poñaumbi, kwelan pi wipi, dalandan nomik palĩmbi, amatam kañgĩliñ endoñnan nanin asuptĩ “Kĩmlak” eñgĩliñ.

27 Gan Yesulĩ gwañgwa kii plon tĩke-mĩlalĩmbi mĩlapi ikuk.

28 Tĩmbi Yesulĩ it gĩnañ lombi, gwañgwañii gĩt ni-siñgan papi ni-kañbi eñgĩliñ, “Kusei neta niĩndĩ yal kolan wĩn klenep ti pi kamĩñ?”

29 Eumbi enguk, “Yal kolan ñandisĩ endĩ niĩmololiñgot gumañ ep klelok, nepek noli niĩm.”

Yesulĩ kĩmbektok manda enbiĩmbi, nain tiĩpet tiñguk

30-31 Tĩmbi Yesu gĩt gwañgwañii endĩ wĩnanin ñambi, Galili kwet dikĩnembĩ ñañgĩliñ. Ñaĩpi, Yesulĩ gwañgwañii eni-daut ti-semep nandiñgukta tiĩmbi amalĩ en wandiñ patak wĩn niĩm nandi-ñĩmneliñdok nandiñgukta. Ñaĩpi, niĩndiñ eni-ta-ñañguk, “Amalok Niñan en kanjikĩii endok kisĩ plon kĩmĩliĩmbi wĩli kĩmbekak. Tĩmbi kena nain tiĩpet gĩt no tiĩmbiĩmbi, kĩmnan nanin mĩlalekak.”

32 Gan gwañgwañii endĩ manda eñguk wolok kusei niĩm nandi-daklembi, ni-kaneliñdok mi-siĩmbi biñgĩliñ.

Yesulí kuñgulok manda gwañgwañiila eni-daut ti-semguk

Kiupi kuñgulok manda

³³ Tĩmbi ñakap, Kapaneam it kwelan tombi, it gĩnañ lo-taleumbi, Yesulí gwañgwañii eni-nandĩmbi eñguk, “Telak plon nekta e-tañan tĩlĩñ?”

³⁴ Eni-nandumbi, endi telak plon “Gwañgwa nĩndok boñgĩpnĩnan nĩndi sĩnik nĩp maklembi, dama tĩlak?” embi, e-kle-kot-tĩñgĩlĩñda tĩmbi, manda nĩm embi gitakan pakĩlĩñ.

³⁵ Tĩmbi Yesulí pipapi, gwañgwañii 12 kiti-semum bĩumbi enguk, “Tĩkap ama nolĩ telak dama kuupi nandĩlakta, en wakan enla nandum pĩmbĩñ tĩmbĩmbi, nolii gĩtik endok siñgi kle-kumbi, tĩplaplainji kuukak.”

³⁶ Wĩndĩñ embi, gwañgwa tip no nañgĩp bĩmbi, boñgĩpsĩnan kĩmĩpi, kiilĩ kamai-papi enguk,

³⁷ “No endi naka tĩmbi gwañgwa ñandingan no not tĩ-ñĩmekta, endi nak not tĩ-namek. Tĩmbi no endi nak not tĩ-namekta, nakgot nĩm a, nin nani-mukuk en not tĩ-ñĩmek.”

³⁸ Tĩmbi Yoanelĩ Yesula “Nĩnĩndaut” embi nĩñguk, “Nain nola nĩndi ama nolĩ dĩkok koka embi, yal kolan ep kle-kot-semum kañgĩmĩñ. Gan endi nĩndoñnan nanin nĩm, wala tĩmbi nĩndi kĩmĩsip tĩ-ñĩmkap nĩm kañbi biñgĩmĩñ.”

³⁹ Eumbi enguk, “No en kotna embi, kundit gembĩnat tĩlak, wandiñ walĩ nĩtek plon pañgĩtambi, platik nani-kolauk? Wĩndĩñ tĩndĩlok tuop nĩm, wala tĩmbi nĩm kĩmĩsip tĩ-ñĩmnekalĩñ.

40 Neta, no en n̄ndok kenan̄ila kanjik n̄im ti-n̄imlakta endi n̄ndok notni t̄ilak.

41 T̄imbi no endi Mesialok sambat̄n̄ii kuañda t̄imbi tukgot ḡipi samek, enda nak biañgan sanlet: Yambatt̄i plap kena kambakan wandiñ wolok tuan biañgan ombi-ñ̄imekak.

42 T̄imbi no endi ḡiñḡitna koi n̄imnat ñandin no t̄imbi pip̄imbi yom t̄ilakta, en blangandok. Endi kundit kolan wandiñ gama n̄im t̄iñ̄il̄imbi, nol̄i kawat wopum no t̄ikembi, bim plon temb̄i-ñ̄imbi, tuk kimb̄iñ̄ ḡinañ munjut-kol̄im p̄imbi k̄imb̄imda w̄in k̄indem. N̄im kañbi, kundit kolan wandiñ t̄imb̄imbi, Yambatt̄i k̄injan m̄ilap wopum ombi-ñ̄imekak.

43-44 T̄ikap k̄ikal̄i gep t̄imbi pip̄imbi yom t̄ilañda, k̄ika w̄in dombekañ. W̄indiñ̄ t̄imbi, k̄ika tambongot kukapi, kuñgu taletalen n̄imnat ḡinañ ñaukañ. N̄im kañbi, k̄ika t̄ipelatkan kukapi, j̄imb̄iñ̄dok komba galk taletalen n̄imnat ḡinañ p̄iw̄iñ̄.

45-46 Ba t̄ikap kes̄ikal̄i gep t̄imbi pip̄imbi yom t̄ilañda, kes̄ika w̄in dombekañ. W̄indiñ̄ t̄imbi, kes̄ika tambongot kukapi, kuñgu taletalen n̄imnat ḡinañ ñaukañ. N̄im kañbi, kes̄ika t̄ipelatkan kukapi, j̄imb̄iñ̄nan gep kol̄i p̄iw̄iñ̄.

47 Ba t̄ikap daukal̄i gep t̄imbi pip̄imbi yom t̄ilañda, dauka w̄in ḡitnei kolekañ. W̄indiñ̄ t̄imbi, dauka tambongot kukapi, Yambattok kuñgu taletalen n̄imnat ḡinañ ñaukañ. N̄im kañbi, dauka ḡit̄ik kukapi, j̄imb̄iñ̄nan gep kol̄i p̄iw̄iñ̄.

48 J̄imb̄iñ̄ wandiñ siñgin gawat taletalen n̄imnat palekak: wandiñ b̄inem amalok gaumj̄i

nañ endi nim kimnekalin, ba kombali papat kwambin dambi ei-ta-naukak.”

⁴⁹ Yesuli windin embi enguk, “Siundilo tinpi, simu tapma plon kimitkan wali Yambattok dainan tapma timbi kindem dalak. Windinngangot Yambattok dainan kindem daneñdok komba dindinli amatam nindi gitik inda-nimlak.

⁵⁰ Simu win nepek kindem sinik. Gan, tikap simulok kongom gembin pailekta, nombo kindem dawiktok nepek no tuop nim tineñ. Wala timbi sindi nosiilok boñgipsinan simu kongom gembinnat nomik kumbi, ep kiupi busuknanengan kunekalin.”

10

Wapatam tambitambitok manda

¹ Timbi Yesuli gwañgwañii git kwet winanin yousim nambi, Judia kwelan ba Joldan tuk tambon kandañ ñañguk. Ñañilimbi, amatam kimin no kimin no bindambo endoñ bimbibi kimin tiañgiliñ. Timbi kena pat-tilinnguk windinngangot bindambo eni-daut ti-sem-ta-kuñguk.

² Timbi Falisi ama diwindi bimbibi, Yesu tuekañbi tinimnep nandinpi ni-kañbi eñgiliñ, “Endikñe mandali ama noli kindem tamn klekolektok elak ba nittek?”

³ Eumbi manda tambane-enguk, “Moseli sosiila endikñe manda nittek kimit-semguk?”

⁴ Eumbi niñgiliñ, “Moseli ñindin nandinsemguk: ama no endi tamn biup nandinbi, endok kusei pepa plon youp mimbi, kindem ni-kleuk.”

5 Eumbi tambane-enguk, “Ginañ kwambindanjila Moseli endikñe manda win youpi kim+it-samguk.

6 Gan nain kusei kim+ikim+ilinan win w+indiñ n+im pakuk. Moseli ñ+indiñ youkuk, ‘Yambatti ama ep t+mbi indañguk wolonda endi ama git tam indañg+liñ.

7 Kusei wala t+mbi amali meñ beu yambimbi, tam+noñ gali-kwamb+ñ daumbi,

8 p+ñg+p noñgan indayam+k.’ W+indiñ youy-oul+n patakta t+mbi, ama git tam endi nombo tipet n+im t+ndem+k. Endi wapatam t+mbi, p+ñg+p noñgan patem+k.

9 Wala t+mbi wapatam Yambatti ep kiukuk win amali n+im tamb+lek.”

10 T+mbi Yesuli gwañgwañii git b+indambo ilan ña-paliñ+pi, wapatam tambo ka-m+isi-tañ wolok ni-nandumbi

11 tambane-enguk, “No endi tam+in ka-m+is+imbi, tam komblin t+lakta, ama wal+ wakan tam+in kolan ti-ñ+mbi, Yambattok dainan telak joñgo kulak wakan.

12 Ba tam nol+ wapai ka-m+is+imbi, ama komblin t+lakta, endi bo w+indiñgangot telak joñgo kulak wakan.”

Nindi Yambattok kuñgu kwamb+ñ kas+leukak?

13 T+mbi amatamdi wembe gwañgwa tiptip Yesuli ep kaw+ktok yanañg+p b+ñg+liñ. Biñ+li+mbi, gwañgwañiil+ kim+isip ti-sembi enomb+ñg+liñ.

14 W+indiñ t+mb+mbi, Yesuli yamb+m g+inañ komba d+umbi enguk, “S+indi wembe gwañgwa yambiumbi nokoñnan biw+it! Yambatti ama

ñandisi wakan enlok giñgít yambi-dikñelak, wala tímbi nombo ním kímisip tí-semnekaliñ!

15 Nak biañgan sanlet: no endi wembe gwañgwalok tuop Yambattok kapmainan ním kulakta, endi wakan Yambattok giñgít ním.”

16 Wíndiñ embi, wembe gwañgwa noñgan noñgan ep ya-apbi, kiilí kumbanjí plon kímípi, ep gwílam tí-semguk.

17 Tímbi Yesulí gwañgwañii gít telak kusei kímíp ñanep tíñlímbi, ama nolí endoñ woñep bímbi mílele-tí-ñím ní-nandímbe eñguk, “Endaut kíndem. Nak nítek tímbi, kuñgu taletalen nímnat kasíleutat?”

18 Eumbi tambane-níñguk, “Kusei nekta naka kíndem nanílañ? Ama nolí kíndem ním, Yambat en noñgandi kíndem.

19 Dík endíkñe manda Yambattí kímít-nímíñguk wolok kusei íp nandílañ: ‘Dík ama wíli kím ním tímbekañ. Telak joñgo ním kuukañ. Kumbu ním tímbekañ. Ama joñgo síñgin ním siukañ. Ama nolok nepek joñgo ním tímbi pailím tíke-ñímekañ. Dík nain tuop meñga bekala nandi-semum loloñ tíndekamík.”

20 Yesulí wíndiñ eumbi níñguk, “Endaut. Nak gwañgwa sim papi kusei kímíp, endíkñe manda wín gítík ikan tañgonembi kímít-kle-ta-bílet.”

21 Yesulí dándimgan kambí, wale kíndemda nandi-ñímbe níñguk, “Dík nepek noñgan walañgot típíkalañ. Wala tímbe dík ñam nepenepeka gítík tualok kímít-taleumbi, mínem gamnekaliñ wín epmbi, ama pímbiñesíla emumek, tuan wopum kunum gíñañ pat-

gamekak. Windiñ timek bimbí, nak nep kle-kuukañ.”

²² Ama wali mandan wín nandum mlataumbi, timan dai kolañguk. Endí il ba kenañ asup palínguk wí ním biuptok nandím gíñañ mlataumbi, kak bim ñañguk.

²³ Tímbi Yesulí gwañgwañii tikile-yambímbi enguk, “Ama kwílikwílnjiat Yambattok gíñgít indanep nandañda endí kena kwambiñ tinekalíñ.”

²⁴ Windiñ eumbi nandím nandi-silikñeñgíliñ. Tímbi Yesulí yousím “Níñanai” embi, nombo ñíndíñ enguk, “No endí Yambattok gíñgít indaup nandílakta endí kena kwambiñ tímbekek.

²⁵ Kamel nolí lík bem gíñañ tip wolok ña tombepe nandíwímda, endí kena kwambiñ tímbekek. Tímbi ama kwílikwíllín wopum no endí Yambattok gíñgít indaup nandílakta, endí wíndíñgot kena kwambiñ tilak, gan endok kenañlí kamellok kenañ maklembi mlatañimekak.”

²⁶ Eumbi, gwañgwañiili kolan silikñembi, nisíñgan e-nandí-tímbi eñgíliñ, “Mílap wandiñda, nindí kuñgu taletalen nímnat wín tuop kasílewík?”

²⁷ Tímbi Yesulí dándímgan yambímbi enguk, “Ama endí nisílok gembínjíla tuop ním, gan Yambattí kíndem ep mek. En wakan nepenepek gítík tuop tí-taleuk.”

²⁸ Wolongan Petlolí níñguk, “Yakñe! Níndok kandañ nítek? Níndí nepenepekni gítík bi-talem bimbí, dík gep kle-kuamiñ wín.”

²⁹ Eumbi enguk, “Nak biañgan sanba: no endí

natnala ba giñgít manda kîndemla tímbi il ba dalii ba kwayañii ba dalañii ba wiwii ba meñ beu ba gwañgwa bîsatñii ba nana kenañ gítik bi-taleñguk,

³⁰ endî wakan il gít dalii gít kwayañii gít dalañii gít wiwii gít meñii gít gwañgwa bîsatñii gít nana kenañ inda-ñîmbi, yousîm nombo wopungan inda-ñîmekak. Tîñîpi, man kwelan ñolok naka tímbi kena gîm mîumbi, kunumdok kuñgu kusei kîmîlekak wolonda kuñgu taletalen nîmnat inda-ñîmekak.

³¹ Nain wolonda ama man ñîndîñgít amatam-dok dausînan damandama tañ endoñnan nanin asuptî siñgi patnekalîñ. Tîmbi siñgi sînk endok kandañ asuptî dama patnekalîñ.”

Yesulî kîmbi mîlalekak wolok bîndambo enbîmbi, gama nîm nandî-dakleñgîlîñ

³² Tîmbi endî Jelusalem it kwelan lonelîndok telak klem ñañgîlîñ. Yesu endî telak dama tî-semumbi, gwañgwañiilî endok kundit wî kañ nandî-bendî-tîmbîmbi, amatam ep kle-ñañgîlîñdî misîmîsî plon ñañgîlîñ. Ñakap, Yesulî gwañgwañii 12 nisîñgan bîndambo ep kîmîn tímbi, enlok plon nepek inda-ñîmekak wolok manda enî-dakle-semguk. Enî-dakle-semñîpi,

³³ ñîndîñ enguk, “Sîndî nandañ. Nîndî Jelusalem it kwelan loamîñ. Lo-tomnambî, Amalok Nîñan wîn tapma ama biesî ba endîkñe manda nandî-tale ama endok kîsî plon kîmîlîmbi, wîlî kîmbektok manda eu talembi, Roma amalok kîsî plon kîmîtnekalîñ.

³⁴ Kîmîlîmbi tî-lakalaka e-tî-ñîmbi, manjî iwittî suambap bît gwîlap pîsîkñattî waipbî wîlî

kimbekak. Timbi maim t̄ipet ḡit no timbimbi, kimnan nanin m̄ilalekak.”

³⁵ Timbi Sebedilok n̄iñañiit t̄ipet, Yakobo ḡit Yoane, endi Yesuloñ b̄imbi n̄iñgimik, “N̄in̄indaut. N̄iti nepek nola ba nola endetamik w̄in dik nandimbi ti-nimeñdok nandamik.”

³⁶ Eumbi enguk, “Nak sita nek ti-samettok nandamik?” Eni-kaumbi,

³⁷ ama wapmañ patep nandiñgimikta ñ̄indiñ n̄iñgimik, “Dik inda-daklembi, amatam indangan yambi-dikñeukañ, nain wolonda nandimumbi, n̄itoñ nanin nol̄i k̄ika d̄indimnan, nol̄i k̄ika kepmanan pipatekamik.”

³⁸ Gan Yesuli enguk, “Siti manda eamik wolok kusei n̄im nandi-daklembi naniamik.”

Endi w̄indiñ embi, yousim m̄ilap bemep t̄ilak wolok ñ̄indiñ enguk, “Nak tuk kimbini nambetat w̄in siti ḡila nandekamik ba? Ba tuk iutat w̄in siti ḡila indekamik ba?” Yesuli w̄indiñ eni-kaumbi,

³⁹ “Niti tuop” eñgimik. Eumbi enguk, “Biañgan. Natna tuk nambetat w̄in siti bo nandekamik, ba tuk iutat w̄in siti bo indekamik.”

⁴⁰ Gan nindi k̄itna sinik kandañ ba k̄itna kepma kandañ pipalekak w̄in nak ewa taleuktok tuop n̄im. Pipapipat w̄in Yambat en ikan ti-kiliñ embi eu tale-semguk.”

⁴¹ Timbi gwañgwañii k̄it tambon tambon endi manda w̄in nandimbi, Yoane ḡit Yakobo enda ginanj̄i komba d̄iñguk.

⁴² Timbi Yesuli eni-tiañeum b̄umbi enguk, “Sindi nandañ, kwet tuop yambi-dikñe ama ba ama loloñ endi giñḡitj̄ii k̄indem n̄im pat-yambi-dikñeañ. Endi ama kunduwat, amatam endok

kapmainan kuañda nandi-semum nisilok kena gwañgwa silanin sinik timbimbi, kena gim patemañ.

⁴³ Gan sindok boñgipsinan windiñ nim indasamektok sanlet. No endi sindok boñgipsinan ama wopum indaup nandilakta, endi tiplaplapsi kuukak,

⁴⁴ ba telak damanji kuup nandilakta, amatam gitik endok kena gwañgwa silanin kuukak.

⁴⁵ Ama Sisinik endi bo windiñgangot kulak. Endi amatam tiplaplae ti-ñimneliñdok nim, endi tambon tiplaplae ti-sembi, amatam asup endok kinjan kimbi, yomsilok tuan ombi-tale-semektok indaņguk.”

Yesulok kusei inda-dakleņguk

Ama dai kolan endi Yesulok kusei nandi-dakleumbi timbi kindem daņguk

⁴⁶ Timbi Yesuli gwañgwañii ba amatam kimin wopum gita Jeliko it kwelan bi tombi diknem ñaņguk. Winanin ñañlimbi, ama no dai kolan amatamda m+nem ba nanañla kitinat ti-kuņguk koi Batimaio, Timaiolok niñañ, endi telak pawañ pipakuk.

⁴⁷ Pipaliñlim nimbi eņgiliñ, “Yesu Nasalet nanin endi bilak.” Nimbi nandim kusei kimipi, Yesu Mesialok koi no plon kit-ñimbi eņguk, “Yesu, Devittok Niñañ, dik blan ti-namñ!”

Gembinat kitipalimbi,

⁴⁸ amatam asupti ni-ñombimbi niņgiliñ, “Gitakan pat!” Gan endi kwambiņgan kitimbi eņguk, “Devittok Niñañ-o, blan ti-namñ!”

49 Wɪndiñ eumbi, Yesulɪ bɪ ipi enguk, “Kɪti-ñimɪm bɪwɪn.” Eumbi, ama dai kolan kɪti-ñimbi niñgɪlɪñ, “Nɪm misɪwɪñ. Endɪ kɪti-gamlak. Mɪlapi ñau!”

50 Eumbi, sauloñ kolɪ palɪmbi, dɪkop mɪlapi, Yesuloñ ñañguk.

51 Ñaumbi, Yesulɪ ni-nandɪm eñguk, “Nak nek tɪ-gamɪttok bɪlañ?” Eumbi niñguk, “Nandaut loloñ. Nak nombo deiup nandɪlet.”

52 Eumbi niñguk, “Kɪndem a, ñau! Nanandɪ-kɪlɪktɪñgalɪ gep tɪmbɪm kɪndem dalañ.” Eumbi, wolongan ama wolok dai kɪndem daum deimbi, Yesu klem telak ñañguk tuop ñañguk .

11

Yesu Mesialɪ ama wapmañ nomɪk Jelusalem loñguk

1 Tɪmbi Yesu gɪta gwañgwañii endɪ lo-ñakap, Jelusalem it kwet tɪmbɪ dumalaumbi, kwet jañgɪn koi Oliv wolok loñgɪlɪñ. Loñɪpi, it kwet tɪpet, Betfage gɪt Betani, wandɪñ lo-tombi, Yesulɪ gwañgwañiit tɪpet enɪ-mupi

2 enguk, “Sɪtɪ it kwet da patak wolok ñandekamɪk! Ñam lombi, wolongan doñki niññañ toalɪ top bimbɪn kandetamɪk. Doñki endok plon ama nolɪ no niñm pipapi ñañguk. Kañbi pɪsap nañgɪpi bɪwɪt!

3 Tɪkap nimbek nolɪ sambɪmbi, ‘Sɪtɪ neta wɪndiñ tamɪk?’ eumbi, ñɪndiñ niñdekamɪk, ‘Molomdɪ kena mɪmbi, platik kɪmɪlɪ undanem bɪutak.’ ”

⁴ Yesulî wîndîñ eumbi ñam, doñki niññañ telak yamanan top bimbî kañbi pîsakîmîk.

⁵ Pîsat-paliñîlimbi, ama diwîñ wolok ikîliñ endî enî-kañbi eñgîliñ, “Sîti nek tîndepî, toa pîsakamîk?”

⁶ Enî-kaumbî, Yesulî manda eñguk wîndîñgan tambane-engîmîk. Eumbî yambium,

⁷ doñki niññañ Yesuloñ nañgîpi ñañgîmîk. Ña-tombî, saulonjî kiundîp doñkilok plon kîmîlimbi, Yesulî wolok plon lo-pîpapi ñañguk.

⁸ Tîmbî amatam asuptî Yesu koi gîñgît tîkelonelîñdok saulonjî telak plon samba eñgîliñ, diwîndî kli sap kena gînañ nanin dombî mep bîmbî, wîndîñgot telak plon ipaneñgîliñ.

⁹ Tîmbî amatam Yesu telak plon siñgî dama tîm kle-ñañgîliñ endî ñîndîñ kîtîmbî ni-tîkeloñgîliñ,

“Yambattok koi tîke-lowî!

Ama ñîñ Molomdok koi plon ni-mulîmbî bî indalak

en ni-kîndekîndem ewî!

¹⁰ Sotnî Devit endî gîñgîtîñii kîndem yambîdikîñeñguk,

wîndîñgangot ama ñalî tî-nîmekak,

wala tîmbî en ni-kîndekîndem ewî!

Yambat kunum gînañ patak endok koi tîke-lona!”

¹¹ Yesulî Jelusalem it kwelan lo-tombî, tapma it sañ simba gînañ loñguk. Lombî, nepek gîtîñgîtîk ka-nandî-tî-talembî, kwet kîlîm eumbî pîm gwañgwañii 12 gît Betani it kwelan lombî douñgîliñ.

Yesulî tapma it tî-dîndîm tîñguk

12 Kwet salaumbi, Jerusalem ñaneliñdok Betani it kwet bimbi, telak plon ñañipi, Yesuli nanañ gawat tiñguk.

13 Tiñbi deium ñaumbi, komba koi fik no sakñat kañbi, “Bien patak bek?” embi ñam lonjiñguk. Gan bien indainda nain n+m indañgukta, sakgot pakuk.

14 Wandin kañbi, komba wala n+ñguk, “Di kok nana bien w+n ama nol+ nombo n+m nam-bekak.” Eumbi, yala manda w+n gwañgwañiil nandiñg+liñ.

15 Ñakap, Jerusalem it kwelan lo-tomg+liñ. Tombi, Yesuli tapma it sañ simba g+nañ lombi, nepenepeksi tapma t+ndilok tuañg+liñ yambiñguk. Yambiñbi nandum pi-sinik taumbi, kusei k+mip ep kleñguk. Ep klembi, ama minem tambo m+ kena tiñg+liñ endok k+m+k+m+tsi ba ama mambaip pat-tuañg+liñ endok gembanj+ ep w+li tombokuk.

16 Tiñipi, tapma it sañ simba g+nañ nepek no tike-ña-bit n+m t+neliñdok k+misip ti-semguk.

17 Tiñbi amatam eni-daut ti-sembi eñguk, “Kwet ñolok plon Yambattok manda ñ+ndiñ youy-oul+n patak, ‘Itna ñ+n kwet tuop amalok n+molo it timbekak.’ Gan s+ndi it ñ+n tiñbiñbi, kumbu ama sañan endok kawat tombañ wandiñ t+lak.”

18 Amatam k+m+n wopumdi Yesu manda eni-daut ti-semguk w+n nandiñbi nandi-silikñe-tiñg+liñ. Tapma ama bies+ git end+kñe manda nandi-tale ama endi w+ndiñ nandiñbi, Yesu nepek nek tiñguk ba eñguk wolok giñg+ti nandiñbi, amatamdi Yesuloñ kandañ ña gali-taleneliñ wala mis+mbi, w+li k+mneliñdok telak

e-lonji-tiñgilañ.

¹⁹ Timbi Yesu git gwañgwañii endi kwet kilim eumbi tuop Jerusalem it kwet bimbi ñaañgilañ.

Yambatti nepenepek gitikkan tuop ti-taleuk

²⁰ Kwet salaumbi, Jerusalem undane-ñañipi, fik komba win pakuknan bindambo ña-tombi kañgilañ: komba wal kakainan kusei kimipi yañeta-lo-taleñguk.

²¹ Timbi Petloli wi kañbi, Yesuli komba ni-ñombiñguk win nandi-siwipi niñguk, “Ninindaut, ñi ka! Komba ni-suambakuñ win yañeta-talelak.”

²² Eumbi tambane-enguk, “Sindi Yambatti nepenepek gitikkan tuop ti-taleuk win nandi-kwambiñ dambi kunekalañ.

²³ Nak biañgan sanlet: tikap ama noli kwet jañgin ñala ‘Milapi, tuk kimbini ginañ pi!’ embi, windiñ indauptok nandi-kwambiñ dambi, ginañ tipet nim tilakta, wolok tuopgan inda-ñimekak.

²⁴ Windiñda ñindiñ sanba nandiwit: sindi nimolo tiñipi, nepek wala ba wala Yambat ni-nandumbi nandi-samekak windiñ nandi-kwambiñ dambi kuañda, bien wolok tuopgan inda-samekak.

²⁵⁻²⁶ Besi kunum ginañ patak endi sindok ep tindinji kolan win bi-samektok sindi nain tuop nimolo tiñipi, dama nosi nola nandi-kola tiñimañ win bi-ñimnekalañ.” *

* **11:25-26:** Nandi-tale ama diwindi manda kusip no patgot tilak eañ. Manda win ñindiñ, “Gan, tikap sindi nim bi-ñimnekalañda, Besi kunum ginañ patak endi bo ep tindinji kolan nim bi-samekak.”

Yesuli ama biesi gita manda e-kle-kot-tiñguk

Yesuli nindok manla kena pat-tiñguk wala e-nandiñgılıñ

²⁷ Tĩmbi Yesuli bĩdambo gwañgwañii gĩt Jelusalem it kwelan ña-tombi, tapma it sañ simba gĩnañ lom wandiñ ñañambit tiñguk. Tiñilĩmbi, tapma ama biesi ba endikñe manda nandi-tale ama gĩt ama biesi diwin endi endoñ bĩm

²⁸ ni-kañbi eñgılıñ, “Dik kundit ñandin tĩlañ win gembĩ ba nanandi denanin tikembĩ pat-tĩlañ? Ba nindok manla pat-tĩlañ?”

²⁹ Eumbi enguk, “Nak wĩndiñgangot manda noñgan sinik sani-nandutet. Wi nanbĩmek, nak nindok manla kundit tĩlet win tambon sanidakleutet.

³⁰ Yoane tuk i-sem-i-sem endi kena tiñguk win kunumdok ep tĩndĩn ba amalok ep tĩndĩn? Win nanĩmbĩmbi nandiwa.”

³¹ Wĩndiñ eumbi, nisĩñgan e-tañan tĩmbi eñgılıñ, “Nĩndi ‘kunumdok ep tĩndĩn’ wĩndiñ enambi eutak, ‘Tĩmbi neta endok mandan nĩm nandi-kĩlĩkti ti-ñĩmgılıñ?’

³² Gan nombo ‘amalok ep tĩndĩn’ wĩndiñ enambi, amatamdi nĩtek ti-nĩmnetañ?” Wĩndiñ embi misĩngılıñ. Nekta, amatam gĩtĩkti Yoanela nandum plofet biañgan tiñgukta tĩmbi.

³³ Wĩndiñda endi Yesu ñĩndiñ tambane-nĩngılıñ, “Yoaneli kena tiñguk win kunumdok ep tĩndĩn ba amalok ep tĩndĩn win nĩndi nĩm nandamĩñ.” Eumbi enguk, “Ale, wĩndiñda nak

bo nindok mandala kundit pat-tilet w+n n+m sanbetet.

12

Yesul+ ama bies+ Yambattok kena ka-d+kñeñg+l+ñ endok ep t+nd+nj+ kolan eu dakleñguk

¹ T+mbi Yesul+ kusei k+m+pi, eyout mandal+ manda enguk. Eñ+pi, ñ+ndiñ enguk, “Ama nol+ kwet nolok wain kap t+pimbi, d+m kwambiñ t+ñguk. T+mbi wain tul w+s+dotok kwet no k+ndipi, kawatt+ it ombap kloñ no kena ka-d+kñelok k+ndil+m ikuk. T+mbi end+ wain bien d+w+n gama indaum epeplok nand+ñ+pi, ama d+w+n enb+ taleumbi, kena g+it+k k+s+ plon k+m+ikuk. K+m+pi, ama en il kusei bimbi, kwet mayañgan s+n+ik ñañguk.

² Ña-kuñ+l+mbi, wain bien indaumbi, mepmeptok nain indañguk. Indaumbi, kena molomd+ kena gwañgwa no wain bien d+w+n ep bi-ñ+mektok ni-mul+m ñambi, kena ka-d+kñe amaloñ ñañguk.

³ Ña-tomb+mbi, ka-d+kñe ama end+ bien n+m m+mbi, end+ gwañgwa w+n t+kem w+pi, molomloñ s+lak ni-mul+mbi ñañguk.

⁴ Undane-ñaumbi, molomd+ kena gwañgwa no b+ndambo ni-mul+mbi ñañguk. Ñaumbi, kumbam w+l+ tawaumbi, kundit mayetan t+ñ+m+umbi, molomloñ undane-ñañguk. Ñaumbi,

⁵ molomd+ kena gwañgwa no b+ndambo ni-mul+mbi, ka-d+kñe endok kandañ ña-tomb+mbi w+l+ k+m+guk. Gan molomd+ wandiñgan embi, kena gwañgwa asup b+ndambo en+mul+m

ñañgılıñ. Ñaumbi, endok plon wındiñgangot ka-dıkñeli kanjik ti-sembi, diwın silak yandıpbi, diwın yandıp kımğılıñ.

6 Tımbi molom enlok ama noñgan kuñımıñguk, wın enlok niñañ noñgan sınık en wakan gınañli nandı-koñgom ti-ñımlıñguk. Gan enda ñındıñ kımıt-nandı-ñımbi eñguk, ‘Ka-dıkñe amalı natnalok niñana sınık en kañbi, nandum loloñ tımbım wain bien mımbi, nım wılı kolaukak.’ Wındiñ nandımbi, siñgi sınık niñañ engan ka-dıkñe amaloloñ ni-mulımbi ñañguk.

7 Gan ka-dıkñe kolası endı niñañ wın kañbi, nisıñgan ñındıñ e-nandınandı tımbi eñgılıñ, ‘Yakñesii, endı wakan kukapi, kena ñın kasileukak, wala tımbi wıtnam kımımbi, kena ñın nındok gıñgıt tımbekak.’

8 Wındiñ eñpi tıke-wılı kımımbi, kena pawañ joñgo kolım piñguk.”

9 Yesulı eyout manda wındiñ ti-sem-talembi enı-nandım eñguk, “Sındı nıtek nandañ? Kena molom endı gıñgıt wın nandımbi, nıtek tımbekak? Endı bı-tombi, ka-dıkñe kolan yandıp kımımbi, ka-dıkñe komblin bındambo ep indambi, wain kenañ endok kısı plon kımılekak.”

10 Yesulı wındiñ embi, yousım enla manda ñındıñ embi enı-nandıñguk, “Yambattok manda youyoulın patak ñın sındı gama nım pinat-nandıñgılıñ bek?

‘It ta no it tındı amalı kenan nımnat embi siñgi wılımgılıñ

walı ta diwın yapma klembi, it tıke-kwambiñ dalak.

11 Wɪn Wopumdi tɪmbi indaum kanambi, kundit gɪtikɪn tɪlak.’ ”

12 Yesulɪ wɪndiɪ eumbi, ama biesɪlɪ “Eyout manda wɪn nɪnla elak” nandi-daklembi, tɪkenelɪɪndok nandiɪngɪlɪɪ, gan amatam kɪmɪn wopum endi mik tɪ-semnelɪɪ wala mɪsɪmbi, kak, kaɪbimbi ɪaɪngɪlɪɪ.

Yesu takisla tue-kambiɪngɪlɪɪ

13 Tɪmbi Juda ama biesɪlɪ Falisi ama diwɪn gɪta Elottok nolii diwɪn Yesu mandalɪ sɪsoɪ tɪ-ɪɪmnelɪɪndok enɪ-mukɪlɪɪ.

14 Enɪ-mulɪmbi, Yesuloɪ bɪm nɪmbi eɪngɪlɪɪ, “Endaut. Nɪndi dikok kusaka nandamɪɪ: dik manda julunɪt nɪm pa elaɪ. Dik loloɪ ba pɪmbɪɪ gɪtikkan sɪnɪk Yambattok telak diɪndɪm nɪnɪ-daut tɪ-nɪmbi, amalɪ nɪtek nandi-gamnelɪɪ wala nɪm mɪsɪlaɪ. Nɪla eumbi nandɪna: nɪndi Sisa, Roma kwettok ama wapmaɪ mayaɪgan sɪnɪk patak, enda takis mɪnem mɪnambi walɪ tuop tɪlak ba nɪm?”

15 Wɪn mɪlok ba nɪm mɪlok?” Wɪndiɪ eumbi, Yesulɪ julunɪtsɪlok kusei nandi-daklembi enguk, “Sɪndi neta mandalɪ sɪsoɪ tɪ-namaɪ? Sɪndi mɪnem kwandai satnin no tɪmbi indaumbi, daut namumbi kawa.”

16 Eumbi, mɪnem tɪke-bɪm mɪum kaɪbi enɪ-nandɪmbi eɪnguk, “Ama walan ba kot kundit wɪn nindoɪ?” Eumbi, endi “Sisaloɪ” nɪngɪlɪɪ. Wɪndiɪ nɪmbɪmbi

17 enguk, “Sisalok gɪngɪt wɪn Sisa enla tambon mɪnekalɪɪ, ba Yambattok gɪngɪt wɪn Yambat enla tambon mɪnekalɪɪ.” Wɪndiɪ eɪɪpi, ama biesɪlok sɪsoɪ makleumbi, ka-piasat tɪ-ɪɪmgɪlɪɪ.

Kimnan nanin mɪlamɪlatok plon Yesu ni-nandiñgɪliñ

18 Timbi Sadusi ama diwindi Yesuloñ biñgɪliñ. Endi kimnan nanin mɪlamɪlat win nim patak eñipi eni-daut ti-sem-ta-kuañ. Endi Yesuloñ bimbi ni-nandiñm eñgɪliñ,

19 “Endaut. Mosel Juda amatam niñda manda niñdiñ yout-nimguk, ‘Ama noli tam tikembi, yamɪn pap sembekta, kwayañli dallok kanjali tikembi, dallok gwañgwa bisat ep timbi indanekaliñ.’ ”

20 Sadusi amali windiñ embi yousim niñgɪliñ, “Damañgan dakwaya kit tambon tipet kuñgɪliñ. Endoñnan nanin tua endi dama tam timbi, komblin niñnat, yamɪn papi sembiñguk.

21 Sembumbi, monali dallok kanjali tikembi, windiñgangot yamɪn papi sembiñguk. Sembumbi, gwik endok plon windiñgangot indaniñmñguk.

22 Dakwaya kit tambon tipet endi tam wakangot tikembi, yamɪn gitik papi sembi-taleñgɪliñ. Timbi siñgi sinik kanjaksi wali windiñgot sembiñguk.

23 Ama kit tambon tipet gitikkandi tam wakangot tikeñgɪliñda. Tikap, mɪlamɪlat nain indaukak, nain wolonda tam win nindok sinik timbekak?”

24 Sadusi amali windiñ eumbi, Yesuli enguk, “Sindi Yambattok manda wolok kusei ba Yambattok gembɪn nim nandi-kiliñ eañ bek, wala timbi kimnan nanin mɪlamɪlata nandumbi kelam dalak?”

25 Amatamdí kımnan nanin mılapı, wapatam nım indanekalıñ. Endí kunumdok añelo nomık sılak kunekalıñ.

26 Tımbı Yambattı amatam kımnan nanin ep mım mılatnekalıñ ba nım, wolok sındı Moselı kasat ñın youkuk wın nım pinat-nandañ ba? Mose endí komba tip no wolok plon komba manben indaum kañbi ñańguk. Ñaumbı, Yambattı ama ikan sembińgılıñ endok plon ñındıñ nıńguk, ‘Nak Ablaamdok Yambat, Isakalok Yambat, Yakobolok Yambat, nak endok Yambatsı patet.’ Yambattı wındıñ eñıpi,

27 ñındıñ eu dakleńguk: endí sembi-sembindok Yambat nım a, endí kaik kuañ endok Yambat. Nekta, ama sembi-taleńgılıñ endí bo Yambattok dainan kaik kuañda tımbı. Wındıñda sındı mılamılat nım patak eañda, biańgan nandum kamalalak.”

Ama nolı endıkñe manda dek walı dama sınık tılak wala Yesu nı-kańguk

28 Tımbı Yesu gıt Sadusi ama endí manda ekle-kot-tı-palıñlımbı, endıkñe manda nandı-tale ama no wolok bım yambıńguk. Yambımbı, Yesulı manda tambon kındemgot tambane-enbım nandıńgukta nı-kañbi eńguk, “Yambattı endıkñe manda gıtık kımıt-nımıńguk, tımbı nek ñalı dama tı-sembi, dıwın gıtık yapma kle-talelak?”

29 Eumbı tambane-nıńguk, “Endıkñe manda ñalı dama sınık tılak, ‘Israel amatam sındı manda ñın nandımbı tıke-kılıñ enekalıñ: Molom en nońgan. Endí nındok Yambatnı, dıwın no nım pakañ.

30 Wala tĩmbi dĩk gĩnańga gĩt waleńga tip gĩt nanandińga gĩt gembĩńga gĩtik Yambat Molomga endokgot bi-ńĩmekañ.’

31 Tĩmbi endĩkńe manda wandińgan no ńĩndĩń patak, ‘Dĩk dĩtnala ti-gamlań, wĩndĩńgangot nokala ti-ńĩmekañ.’ Endĩkńe manda tĩpet wali endĩkńe manda dĩwĩn gĩtik yapma klembi pakamĩk.”

32 Yesulĩ wĩndĩń eumbi, endĩkńe manda nandĩ-tale amalĩ “Waak!” embi nińguk, “Endaut, dĩa manda biańgan sińik elañ. Yambat en nońgangot, dĩwĩn no niń pakań.

33 Tĩńĩpi, nińdĩ endok gaut tapma sina dĩumbi, nepek dĩwĩn wĩndĩńgot tapma ti-ńĩmneń wĩn kĩndem. Gan tĩkap nińdĩ gĩnańni gĩt nanandĩni gĩt gembĩni gĩtik endokgot bi-ńĩmneń, ba nińla ti-ńĩmamĩń tuop wĩndĩńgangot notniila ti-semneń, wĩn tapma kusei kusei yapma klembi, endok dainan kĩndem bien sińik.”

34 Ama endĩ manda tambon wĩndĩń eumbi, Yesulĩ endok nanandĩn kĩndem kańbi nińguk, “Dĩk Yambattok gĩńgĩt kĩndem indawĩń.” Wĩndĩń nińbĩmbi, Juda ama biesĩli en mandalĩ sińoń ti-ńĩmnepi mińĩmbi, nepek nola bińdambo niń ni-kańgĩliń.

Yesulĩ endĩkńe manda nandĩ-tale ama endok mandanjĩ ba kunditsĩ kolan eu dakleńguk

35 Tĩmbi Yesulĩ tapma it sań simba gĩnań papi, amatam enĩ-daut ti-sem-tĩńĩpi enĩ-kańbi eńguk, “Nĩtekta tĩmbi, endĩkńe manda nandĩ-tale ama endĩ Mesia en Devittok kombingot eań?

36 Dĩndĩm Yallĩ Devittok gĩnań tĩmbi tĩkĩleumbi, Devit en Mesiala ńĩndĩń eńguk,

‘Yambat Wopumdi nokok Wopumnala ñndiñ niñguk: Di k bĩmbi, kitna sinik kandañ pipapi, nakita amatam yambi-dikñe-kundekamik. Kuñipi, kanjĩtgai ep pi-yaliwambi, dikok kapmainan patnekalĩñ.’

³⁷ Wĩndiñda Devit en Mesiala ‘Wopumna’ kitĩñguk, wala timbi Mesia endi Devittok komblin silaningot ba? Nim a. Endi Devittok Wopum.” Timbi ama kimin wopum Yesulok manda nandĩmbi nandi-koñgom tiñgĩliñ.

³⁸ Timbi Yesuli eni-daut ti-sem-tiñipi enguk, “Sindi endikñe manda nandi-tale ama endok nandĩnandĩnji ba ep tindĩnji ka-kiliñ enekaliñ! Diwĩn endi amatamdi yambum loloñ timbektok nandañ, wala timbi endi ama loloñ endok dasin-dasinji pat-dasimbi, ‘tina nĩmbit’ tañ. Timbi endi amatamdi kimin kwelan we semĩpi, kosi tike-lonelĩnda nandañ.

³⁹ Tiñipi, it kiyau gĩnañ ba nana sina wopum gĩnañ endi ama loloñjilok pipapat plon patnapi nandañ.

⁴⁰ Endi tam kanjak julũit ti-sembi, isi nepenepeksi yapma tikeañ, timbi amatamdok dausinan ti-kelakelamji kot-taplineliñdok nimolo ombap tañ. Endi ep tindĩnji dindim walan tañ, wala timbi Yambatti tuan mlap sinik ombi-semekak.”

Yesuli tam kanjak nolok kundit kindem eu dak-leñguk

⁴¹ Timbi Yesuli tapma it gĩnañ papi, minem Yambattok kimikiliñ wolok tambon kandañ pipakuk. Pipapi kañilĩmbi amatamdi bi, minem tapikot kawat diñgwinda gĩnañ dasiu piñguk.

Amatam kwilikwilinji wopum asupti bimbibi, minem wopungan kimilimbi piñguk.

⁴² Tiñilimbi, tam kanjak pimbini noli bimbibi, minem kwandai gimin tipet kimilimbi piñguk.

⁴³⁻⁴⁴ Timbi Yesuli win kañbi, gwañgwañii kitisemum bumbi enguk, “Nak biañgan sanba: amatam diwin endi minem wopungan kolimbi, wopum gama nisilok pat-semalak. Gan tam kanjak pimbini ñali minem nana tualok palimik win gitik koli taleumbi, ñam nimnat, silanin sinik patak, wala timbi minem kimilak win diwin gitikkandi kimilaliñ win yapma kletalelak.

Yesuli nain taletalenan nepek nek indaukak wolok eni-dakleñguk

13

Milaplok kusei kimikimilin

¹ Timbi Yesuli gwañgwañii git tapma it sañ simba ginañ nanin piñañpi, gwañgwañ noli tapma it kit youpi niñguk, “Ninindaut, ñi kawin! It gitik ñin engano kindem bien. Timbi kawat wopum wopumdiñgan tindin.”

² Eumbi niñguk, “It wopum ñi yambilañ wala ganba: Juda amatamdok kanjiksiili bimbibi, it gitik ñin wiapi, kawat no nim biumbi, kawat nollok plon palekak. Nim sinik.”

³ Yesuli windiñ embi, Jerusalem it kwet bimbi, Oliv kwet jañginnan loñguk. Lombi, tapma it tambon kandañ wolok pip palimbi, Petlo, Yakobo,

Yoane gita Andlu endiñgot endoñ bim ni-kambi eñgilañ,

⁴ “Dik ninbimbi nandina: nepek nek tapma ittok plon elañ win dawanda indaukak? Ba kundit nek ñali dama indaumbi ka-nandinnekamiñ: mɪlap kusei gitik ip inda-nimep tilak?”

⁵ Timbi Yesuli nepek indaukak wolok enidakleñipi eñguk, “Sindi ka-kiliñ embi kunekaliñ. Nim kañbi, ama noli tue-sambiumbi, juluñ mandan win nandi-ñimneliñ.

⁶ Ama asupti nokok kotna plon bi-indambi, ‘Natna Mesia wakan’ embi, amatam asup tue-yambiumbi, juluñ mandanji nandi-kwambiñ danekaliñ.

⁷⁻⁸ Timbi ama sambat diwindi mlapi, sambat diwindi mik ti-semnekaliñ, timbi ama wapmañ diwindok sambatti mlapi, wapma diwindok sambatta mik ti-semnekaliñ, wala timbi sindi miktok giñgili nandinnekaliñ, ba mik mayañgan indaumbi wolok giñgit nandinnekaliñ. Windiñ nandiñipi, nim silikñembi misinekaliñ. Nepek win gitik biañgan indaukak, gan kwet nain tale-talen wali gama nim. Timbi mɪnjamɪnjat kwet nolok ba nolok timbekak, ba nana map indasemekak.” Yesuli windiñ embi, e-yout manda enbi eñguk, “Nepek wi gitik indaukak win tamdi gwañgwa tikeup dama siñgin gawat lakalakat inda-ñmlak wandiñ indaukak. Gan siñgi kandañ mlap wopum sinik indaukak.

⁹ Nain wolonda sinila nittek kuañ win ka-kiliñ embi kunekaliñ. Kanjiksiilɪ sepbi, mandala ama biesilok kisi plon sambiumbi, it kiyau ginañ sandipnekaliñ. Timbi sindi nokok giñgitnai

kuañda timbi yambi-dikñe ama ba ama wapmañ endok dausinan ipi, kusatna e-dakle-semnekalíñ.

¹⁰ Timbi giñgít manda kindem wín biañgan amatam gítikta dama eu pium ennekalíñ. Enitaleumek, kwet nain taleukak.

¹¹ Timbi kwapme kwapme sepbi, mandala sanañgip ñañilimbi, ‘Manda nittek enetamiñ?’ wíndíñ embi nandi-bendi-wopum itangan nim tinnekalíñ. Nim a! Nain wolonda sinñigan manda wín nim enekalíñ. Wín Dindim Yallí ginanji tokñeumbi, Yambattí manda samekak wín wakan enekalíñ.

¹² Wolonda naka timbi dallí kwayañ ba kwayañdí dal kanjiktok kisi plon kimilimbi, yandip kimnekalíñ. Ba beptí wembe gwañgwañii kanjiktok kisi plon kimilimbi, yandip kimnekalíñ. Timbi wembe gwañgwalí meñjé besila kanjik tí-sembi, wíndíñgangot tímþimbi yandipmi-kimnekalíñ.

¹³ Kotnala timbi ama gítikti nandi-kola wopumgan tí-sami-kunnekalíñ. Gan amatam mílap wín ba wín giñginembi bemi, kuañ tuop nep kwambiñ da-kuañda en wakan Yambattí ep mekak.”

Mílap wopum sínik indaukak

¹⁴ Timbi Yesulí yousimbi enguk, “Nepek kolan papait no tapma it ginañ, kimisip tíndínnan, wandíñ loukak. Loumbi, Yambattí wín kañbi, nandum pí-sínik taumbi, enlok il siñgi wílimekak. (No endí manda ñín pinapi, wolok kusei nandi-kíliñ eukak.) Síndí nepek kolan wí kañbi, nain wolonda amatam Judía kwelan pakañ endí pimbi, kwet jañginnan lonekalíñ.

15 Timbi no endi it pawan papi, nepek nola it ginañ nombo nim loukak,

16 ba no endi kena ginañ papi, sauloñin tikeupi undane ilan nim ñaukak.

17 O wem! Nain wolonda tam gwañgwa m+njipsat, ba gwañgwa num emañ endi blasiñgandok.

18 Timbi sindi m+lap win gwi sasali nainnan nim indauktok nimolo ti-kunekaliñ.

19 Neta, nain wolonda m+lap wopum sinik indaukak. Yambatti kwet timbi indañguknan b+kap man ñ+ndiñg+it m+lap wandiñ no nim indañguk, timbi b+ndambo nim indaukak.

20 Tikap Wopumd+ nain win nim timbi dumalawimda, amatam git+ikkan taleneliñ. Gan endi amatam ep danbi enlok giñg+it kasileñguk enda wakan nandi-sembi, nain win ikan timbi dumalañguk.

21 Nain wolonda ama noli ñ+ndiñ bek sanbekta, 'Yakñesii! Mesial+ ñ+ patak', ba ñ+ndiñ sanbek, 'Wi kawit! Endi da patak!', sindi manda wala nandum tlal timbekak.

22 Neta, Mesia juluñgan ba plofet ama juluñgan indambi, nis+lok kusasi timbi daklesemnekal+ñdok amatam kundit engano sinik ep daut semum ka-s+likñenekaliñ. Tikap endi tuopta, ama wal+ amatam Yambatti enlok giñg+it ep danguk win ep timbi kamalanekaliñ.

23 Gan sinila ka-kiliñ e-kunekaliñ. Nak nepek git+ik indaukak wolok itangan sani-talelet."

Mesialok tomtom nain win dawanda sinik indaukak win nimbek noli nim nand+lak

24 Timbi Yesuli yousimbi enguk,

“Gan mɪlap wopum wɪn taleumek
 ‘wolonda maim dautti bip mɪumbi, yakɪpti bo
 nɪm saleumbi,

²⁵ kunum gɪnañ dɪmboñgɪpti pi-pɪnekalɪñ.

Tɪmbi nepek nek kwambɪñ kunum gɪnañ pakañ
 ep mɪnjalɪmbi kwesi binekalɪñ.’

²⁶ Tɪmbi nain wolonda amatam gɪtɪkti
 kanekalɪñ wɪn: Amalok Nɪñan endɪ mulukua
 gɪnañ gembɪn wopum ba kolsalen walalannat
 pɪmbi inda-dakleukak.

²⁷ Wolonda endɪ amatam dembek dembek
 kuañ enlok gɪñgɪt ep kasɪleñguk endɪ wakan
 enloñ ep kɪmɪn kolektok añelo enɪ-mulɪm ñambi,
 kunum kwet kɪmɪlɪ taleñguknan nanin ep kiut-
 nekalɪñ.

²⁸ Wɪndɪñ ñala sɪndɪ komba konekok plon
 nanandɪ ñɪn epnekalɪñ: kii gayam tukñat tɪmbi,
 sak kaik indaumek, maim nain indaup tɪlak
 wɪndɪñ nandañ.

²⁹ Wɪndɪñgangot mɪlap gɪtɪk sanɪt wɪn indaum
 kañbi, sɪn ñɪndɪñ nandɪnekalɪñ: Ama Sɪsɪnɪk
 endɪ inda-dakleuptok nain ip dumala-ta-bɪlak.

³⁰ Nak biañgan sanba nandɪwɪt: amatam man
 ñɪndɪñgɪt kuañ endoñnan nanin dɪwɪndɪ gama
 nɪm kɪmñɪlɪmbi, nepek wɪn gɪtɪk indaukak.

³¹ Kunum kwet taleukak, gan nokok mandana
 gɪtɪkti nɪm paipi, papat kwambɪñ palekak.

³² Nepek gɪtɪk wɪn nain wolonda sɪnɪk in-
 daukak wɪn ama nimbek noli nɪm nandɪlak.
 Añelo kunum gɪnañ pakañ ba Yambattok Nɪñañ
 en bo wɪn nɪm nandañ. Nɪm. Bep Yambat en
 noñgandɪñgot nandɪlak.

³³ Sindi nain win dawanda sinik indaukak win nim nandañ, wala timbi ka-kiliñ embi mandim kunekaliñ!

³⁴ Nain indaukak win ñindiñ: ama noli il bimbi, kwet mayaŋgan ñaup tɔlak. Endi kena gwañgwañii kena molom molom dan+sembi, telak yama mandimandi endi ka-mandi-kiliñ ewiktok endikñe manda ni-talembi ñalak.

³⁵ Windiña it molomdi nain dawanda sinik biukak win sindi nim nandañ. Endi kwet kilim eumbi, ba tim boŋip, ba puput noŋgan kitumbi, ba kwet salaup timbimbi, ba salasalanan tombekak win sindi nim nandiña tɔmbi ka-mandi-kiliñ e-kunekaliñ!

³⁶ Nim kañbi, dou-palimbi, molomdi plastik sinik bi tɔmbi, sep timbi indawik.

³⁷ Endikñe manda ñin sanlet win giŋgɔnai gitikkan sindok: ka-mandi-kiliñ embi kunekali.”

Yesu wili kimbibindambo milakuk

14

Yesu kimbimlok ti-paŋgipaŋgile ti-ñimgiliñ

¹ Timbi gwilat wopum tipetti ep timbi dumalaŋguk, win kamaikamai nain gita plaua wilimbendi nimnat wolok gwilat. (Wolonda Israel amatamdi Yambatti Isip kwelan nanin ep kimbikuk wolok pat-nandi-pakañ.) Gwilat wali sandap tipet wolok siŋgi kandañ ep timbi dumalañilimbi, tapma ama biesi ba endikñe manda nandi-tale ama endi Yesu telak gitak plon tikembi wili kimbektok telak yolonjimbi,

² ñindiñ eŋgiliñ, “Gwilat ginañ windiñ tinambi, nim kindem daukak. Nim kañbi,

amatam kimin wopum endi mlapi, gimbit tim, kesi tapma timbi, mik tineliñ.”

³ Timbi Yesuli Betani it kwelan ñambi, ama no damañgan wanda kwambiñ inda-ñimñguk koi Simon endok ilnan nana na-pakuk. Palññlimbi, tam no endi pama tul mindiñ kindem tuan wopum sinik win tike-bimbi, kawat kanim bim ombi-gilombi, pama tul win Yesulok kumbam plon yalimukuk. Yalimulimbi,

⁴ ama diwisi wolok pakiliñ endi tamda ginanji komba diumbi nisñgan eñgiliñ, “Neta sinik pama tul kindem ñin silak timbi kola-talelak?

⁵ Tuktok tuan win wopum sinik, minem 300 netepek. * Endi tuk win tualok kimilimda, minem walinin tikembi, ama pimbiñenda emiwik.”

Windiñ embi, tam ni-ñombiñgiliñ,

⁶ gan Yesuli enguk, “Biu palen! Sindi neta mlap mañ? Endi ti-kindekindem ti-namlak.

⁷ Ama pimbiñesi endi nain tuop sin gita kuañ, wala timbi nain nola ba nola ep mi-pañgitanep nandañda kindem tineliñ. Gan natna nain tuop sin gita nim paletat,

⁸ wala timbi tam ñali man ñindiñgit nepek nek tuop ti-namek wolok tuop tik. Endi pama tul i-namik, win nak kimbambi nep kinditnekalin wolok itangan piñgipna ti-pañgipañgile ti-namik.

⁹ Nak biañgan sanlet: dembek dembek ñanekalin tuop giñgit manda kindem ñin eu sataumbi, tam ñali nepek nek ti-namik wolok

* 14:5: Minem denali 300 win kena nain 300 wolok tuan.

kasat wakıt kwet tuop ti-sembi, tam endok kasat eu kaik taukak.”

¹⁰ Nain wolonda Judas Iskaliot, Yesuloñ gwañgwañii 12 endoñnan nanin no, endi Yesu bola ti-ñimektok tapma ama biesiloñ ñañguk.

¹¹ Ñambi, wolok tuop enbimbi nandim ginañji kindem daumbi, minem minepi ni-kwambiñ dañgiliñ. Timbi Judali kusei kimipi, “Yesu bola ti-ñimektok nain kindem delok indauk?” embi mandinguk.

Yesuli kimbepi, gwañgwañii ti-pañgipañgile ti-semguk

¹² Plaua wilimbendi nimnat sinjilok gwilat wolok kusei kimikimilinan Islael amatamdi sip-sip niñañ wipi, tapma timbi, Yambatti Isip kwelan nanin ep kimikuk wolok kimit-nandim pakañgiliñ.

Gwilat win indaumbi, gwañgwañiili Yesu nikañbi eñgiliñ, “Nindi delok ñambi, gwilat ñolak nana ti-jumit ti-gamneñdok nandilañ?”

¹³ Eumbi, Yesuli gwañgwañiit tipet enimupi enguk, “Siti Jerusalem it kwet ginañ lombi, ama nolı tuk kambot bemi bi sep timbi indautak enkle ñandekamik. Enkle ñaumbi,

¹⁴ it nolok ña loutak wolok molomla ñindiñ nidekamik, ‘Ninindautti ñindiñ elak: nak gwañgwanai gita it ginañ delok gwilattok nana nambetet?’

¹⁵ Eumbi, it ginañ wopum no tikiliñ e-bimbin win gwat patak daut sametak. Wolok ti-jumit tinidekamik.”

¹⁶ Eumbi, gwañgwañiit tipet endi nandimbi, winanin ñam Jerusalem it kwelan loñgimik. Lo

tombi, Yesuli eñguk wolok tuop inda-semumbi, gwilattok nana ti-jumit tiñgimik.

17 Timbi kwet kilim eumbi, Yesuli gwañgwañii 12 gita bimbibi, it ginañnan loñgiliñ.

18 Lom nana na-paliñilimbi, Yesuli enguk, “Biañgan sanlet: sindoñnan nanin no nakita nana yakan nalak endi nak bola ti-nametak.”

19 Windiñ eumbi, ginañji mlataumbi, noñgan noñgandi ñindiñ niñgiliñ, “Nakta nim bek?”

20 Nimbimbi enguk, “Win gwañgwa 12 sindoñnan nanin no. Endi plaua dip tikembi, nakita tuk witna noñgan ginañ youpi nalak, en wakan.

21 Biañgan sinik. Manda youyoulin patak wolok tuop Ama Sisinik win bola ti-ñimumbi wili kimbekak. Gan ama nin bola ti-ñimetak en blangandok. Meñdi nim ap miumda, win kindem.”

22 Timbi nana na-paliñilimbi, Yesuli plaua no tikem gwilam timbi, ombim gwañgwañiila embi enguk, “Tike nambit; ñin nokok gaumna.”

23 Windiñ embi, wain witna no tikembi, gwilam ti-talem emumbi, gitikkandi witna noñgan wolok ginañ nañgiliñ.

24 Nimbimbi enguk, “Ñin nokok wekatna. Nak amatam asup endok kinjan kimbibi, wekatna yalimutet. Wali wakan toptop Yambatti amatamñii git tilak win timbi kwambiñ dalak.

25 Nak biañgan sinik sanlet: nak wain tuk kwelan nombo nim nambetat. Yambatti giñgitiñii indangan yambi-dikñeukak wolondamek nak en gita papi, wain tuk kombilin engano wi mek nambetat.”

26 Tĩmbi Yambat nĩ-wĩt-ta-lo kap no tiu taleumbi, Oliv kwet jañgĩn tĩmbi dumalanepi pi-ñañgĩlĩñ.

27 Ñañĩpi, Yesuli gwañgwañiila enbi eñguk, “Yambattok manda no ñĩndĩñ youyoulĩn patak, ‘Nak ka-dĩkñe ama wĩla kĩmbĩmbi, sipsiptĩ pa-pusenekalĩñ.’ Wala tĩmbi sĩndĩ gĩtĩkkan siñgi wĩt-nambi pi ñanetañ.

28 Gan Yambattĩ kĩmnan nanin nep mĩum mĩlatmek, telak dama tĩ-sambi, Galili kwelan ñam wolok sambetat.”

29 Eumbi, Petloli nĩñguk, “Ama dĩwĩn gĩtĩktĩ gambimbi pi-ñanetañ bek, gan nakta nĩm sĩnĩk.”

30 Eumbi nĩñguk, “Nak biañgan ganba: man tim ñolondañgan puputtĩ nain tĩpet nĩm kĩtĩumbi, dĩa nain tĩpet gĩt no naka ‘En nĩm nandĩ-ñĩmlet’ eutañ.”

31 Eumbi, Petloli gĩñgĩnembi nĩñguk, “Kĩndem dĩa kĩa nep nulĩmbi kĩmbetet, gan nak dĩa ‘Nĩm nandĩ-ñĩmlet’ nĩm eutet. Nĩm sĩnĩk.” Eumbi, gwañgwañi gĩtĩkkandĩ wĩndĩñgangot nĩ-taleñgĩlĩñ.

Yesu en kimbepi tĩ-pañgĩpañgĩle tĩñguk

32 Tĩmbi Yesu gĩt gwañgwañi endĩ ñambi, kwet no koi Getsemane wolok ña-tomgĩlĩñ. Tombi, Yesuli gwañgwa dĩwĩnda enbi eñguk, “Sĩndĩ ñolok pipalĩmbi, nak ñam nĩmolo tĩmbi bĩutet.”

33 Wĩndĩñ embi, Petlo, Yakobo gĩt Yoane yanañgĩpi ñañguk. Ñañĩpi, enlok plon nepek ĩnda-ñĩmetak wala nandum mĩlata-sĩnĩk taumbi, gembĩñ piumbi

34 enguk, “Ginaña nandiwa kola-sinik talak, kimbettok tuop nandilet. Sindi ñolok papi, ka-kiliñ embi palit!”

35 Yesuli windiñ embi, lakat ñaña em kwelan pi-pimbi, telak no palekta, mīlap bembendok nain wali en maklewik wala Yambat nimolo tiñimñguk.

36 Endi enlok manda plon beula “Abba” kitiñimbi niñguk, “O Bep! Dik nepenepek gitik tuop ti-talewiñ, wala timbi dik mīlap ñin napma tike-namiñ. Gan dik nokok nanandi nim kimit-kleukañ. Nim sinik. Dik nittek nandilañ, wolok tuopgan indawin.”

37 Timbi Yesuli gwañgwañii tipet git no endoñ undane-bimbi, yambum dou-palimbi, Petlo niñombim niñguk, “Simon, dik doulañ ba? Dik nain dumangan kaik paleñdok tuop nim ba?” Windiñ embi enguk,

38 “Biañgan sinik: ginanjili nepek kindem timbepi nandilak, gan piñgipsili gembim nimnat, wala timbi ka-kiliñ embi, nimolo timbit. Nim kañbi, tue-kambi plon pi-pinelñ.”

39 Yesuli windiñ embi, nombo yambim ñambi, nimolo dama tiñguk windiñgangot nombo tiñguk.

40 Nimolo timbi taleumbi, nombo gwañgwañiiloñ undane-bim yambiñguk win: dausi mlataumbi dou-pakiliñ. Dounan nanin mlapi, manda nittek ninelñ wala nandum mlatañguk.

41 Timbi Yesuli nombo ña nimolo ti-talembi, gwañgwañiiloñ undane-bimbi, nain tipet git no timbimbi enguk, “Sindi gamañgot doumbi silak

pat-nandi-tañ ba? Ip tuop. Nandañ: Ama S+siniik yom amalok kisi plon k+mik+mittok nain ip indalak.

⁴² Nala mlal+mbi ñana. Wi kawit: bola ti-namlok ama ip nip timbi dumalalak.”

Yesu tikeñg+iñ

⁴³ W+indiñ e-pal+iñ+limbi, wolongan Yesulok gwañgwañii 12 endoñnan nanin no, Judas Iskaliot, endi ama k+m+n wopum telak dama ti-semumbi biñg+iñ, win tapma ama biesi ba endikñe manda nandi-tale ama ba ama biesi diwin endi eni-mulimbi, kakit ba kwandi mep biñg+iñ.

⁴⁴ Bola tindi ama endi damañgan sambat ñindiñ k+mipi enguk, “Simumu ti-ñ+mambi, ama ip wakan embi, ña tike-kwambiñ dam tike-ñanekaliñ.”

⁴⁵ W+indiñ eñgukta kena g+inañ tombi, d+indimangan Yesuloñ b+mbi, “Ninindaut, we!” embi, wopumgan simumu ti-ñ+m+iñguk.

⁴⁶ W+indiñ ti-ñ+m+i+m kañbi, gembinat ñam tike-kwambiñ dañg+iñ.

⁴⁷ Timbi ama Yesu g+ita pak+iñ endoñnan nanin noli kakil tiañe lamb+mbi, tapma amalok telak damanjilok kena gwañgwa silanin wilepi, pawangot w+lalim piñguk.

⁴⁸ Timbi Yesul+i enbi eñguk, “S+indi naka nandum kumbu ama sañan t+mb+mbi, kakit ba kwandi mep bi-tombi, nep mañ ba?

⁴⁹ Sandap tuop nak tapma it sañ simba g+inañ lombi, s+ndok boñg+ipsinan papi, amatam eni-daut ti-sem-ta-biñ+lambi, n+m nepg+iñ. Gan

manda youyoulin patak woloک tuop man indanamiwın.”

⁵⁰ Wındıñ eumbi, gwañgwañii gıtıktı en bimbi pim ñañgılıñ.

⁵¹ Tımbi ama gwañgwa no sandum satningot tembi Yesu kle-ñañguk en wakıt tıkembi,

⁵² sandum tıke-gılım dañgılıñ. Gan endı sandum pısapi, biatan pi ñañguk.

Yesu manda plon kımıkilıñ

⁵³ Tımbi endı Yesu tıkembi, tapma amalok telak damanjılok ilan nañgıpi ñañgılıñ. (Wandıñ tapma ama biesı ba ama biesı dıwın ba endıkñe manda nandı-tale ama gıtık endı bım kımın tıñgılıñ.)

⁵⁴ Yesu tıke-ñañılımbi, Petloli kambak mayañgan siñgi kandañ ep klembi ñañguk. Ñakapi, tapma amalok telak damanjı endok sañ simba gınañnangan loñguk. Lombi, tapma amalok telak damanjı endok tıplaplailii gıta pipapi, komba seimbi pakuk.

⁵⁵ Tımbi tapma ama biesı en gıta Juda amalok yambi-dıkñenji gıtık endı Yesu wılı kimbektok nandıñıpi, ama Yesulok siñgin sineliñdok yolonjıtlakılıñ.

⁵⁶ Neta, ama asuptı bımbi, joñgo siñgin simbi, julunıt manda eñgılıñ. Gan endı mandanjı walan noñgangot nım eñgılıñ, endı manda kusei kusei eñgılıñ.

⁵⁷ Tımbi ama dıwındı bı indambi, joñgo siñgin simbi eñgılıñ,

⁵⁸ “Nındı manda no ñındıñ eumbi nandıñgımıñ, ‘Nak tapma it kıtı tındın ñın

wiapi, sandap t̄ipet ḡit no wolok ḡinañnangan wolok k̄injan k̄itti n̄im t̄ind̄in no mamba ilekak.' W̄indiñ eumbi nandiñḡimiñ" eñḡiliñ.

⁵⁹ Gan mandanj̄lok walan w̄in bo noñgan n̄im.

⁶⁰ T̄imbi tapma amalok telak damanj̄i endi m̄ilapi indangan bi ipi, Yesu ni-nandīmbi eñguk, "Dīk manda tambon tuop n̄im ewiñ ba? Ama wali dīkok manda eañ w̄in nandum nītek t̄ilak?"

⁶¹ Eumbi, gitak papi, manda tambon no n̄im niñguk. T̄imbi wolongan tapma amalok telak damanj̄i endi Yesu ñ̄ndiñ ni-nandīmbi eñguk, "Dītna Mesia wakan, Yambat ni-k̄indek̄indem eam̄iñ endok Niñañ ba?"

⁶² Ni-nandumbi Yesuli niñguk, "Natna en wakan. Gamanda kanekaliñ w̄in: Ama Sīs̄inik endi Gemb̄i Molomdok kii d̄ind̄imnan pipal̄imbi, yakan amatam yambi-dīk̄ñendekam̄ik. T̄imbi en wakan kunum ḡinañ nanin mulukua plon undane-b̄iumbi kanekaliñ."

⁶³ Eumbi, tapma amalok telak damanj̄i endi manda w̄in nandum pi-s̄inik taumbi, kusali t̄imbi daklew̄iktok dasindasin wilapbi enguk, "Neta amala nombo eni-nandīmbi, ama ñolok kusalīla yout-lonj̄inetamiñ?"

⁶⁴ Sīndi ip nandīliñ, endi enla Yambat eñ̄ipi, Yambat ni-t̄ike-pi-yalilak. Wala nītek nandañ?" Eumbi, ḡit̄ikkandī Yesu mandanlok k̄injan t̄ikew̄iktok nandiñḡiliñ tuop w̄ili k̄imbektok e-taleñḡiliñ.

⁶⁵ T̄imbi dīw̄indī kusei k̄im̄ipi, manj̄i iw̄it suañ̄imbi, timan dai sandumdī masipbi, kīs̄ilī w̄ipi niñḡiliñ, "Nindī gw̄itak nīn̄imbīm indaumbi nandīna!" T̄imbi t̄iplaplaelī Yesu t̄ikembi, kīsī

pɪndɪmdɪ wɪkɪlɪñ.

Petlolɪ Yesula “Nak en nɪm nandɪ-ñɪmlet” eñguk

⁶⁶ Tɪmbi Petlolɪ tapma amalok telak damanjɪlok it pawan sañ simba gɪnañ palɪñɪlɪmbi, ama wolok kena wembe nolɪ bɪmbi,

⁶⁷ Petlolɪ komba sei-palɪm kañbi, ka-kɪliñ embi nɪñguk, “Dɪk bo Yesu Nasalet nanin en gɪta kulañ gambilet.”

⁶⁸ Eumbi, Petlolɪ nɪñguk, “Nɪm a. Dɪk nek elañ nak nɪm nandɪlet.” Wɪndɪñ embi, sañ simba telak yamanan pɪ-ñaumbi, wolongan puputtɪ kɪtɪñguk.

⁶⁹ Tɪmbi kena wembe endɪ Petlo kañɪpi, manda dama eñguk wɪndɪñgangot nombo embi, ama wolok pakɪlɪñda enbi eñguk, “Ama ñɪn Yesulok nol no ñakan.”

⁷⁰ Eumbi, Petlolɪ nombo “Nak nɪm” embi gɪñgɪneñguk.

Tɪmbi nain nɪm ombataumbi, nombo ama wolok ikɪlɪñ endɪ nɪñgɪlɪñ, “Dɪk Galili naninda tɪmbi dɪk biañgan endok nol no.”

⁷¹ Nɪmbɪmbi, Petlolɪ manda kwambɪñgan nombo nombo embi ñɪndɪñ enguk, “Biañgan sɪnɪk. Nak ama koi eañ wɪn nɪm nandɪ-ñɪmlet. Manda juluhnɪt eletta, Yambattɪ kɪndem nep tɪmbɪ kolawa.”

⁷² Eumbi, wolongan puputtɪ kɪtɪumbi, nain tɪpet tɪmbɪmbi, Petlolɪ Yesulɪ manda nɪñguk wɪn nandɪ-sɪwɪkuk. Yesulɪ ñɪndɪñ nɪñgukta, “Puputtɪ gama nain tɪpet nɪm kɪtɪñɪlɪmbi, dɪk dama nain tɪpet gɪt no naka ‘En nɪm nandɪ-ñɪmlet’ eutañ.” Petlolɪ manda wɪn nandɪ-tombi, sɪmbai kolaumbi, kolan sɪnɪk kukuk.

15

Yesul+ yom amalok kinjan tikeñguk

¹ Kwet salaup t+mb+mbi, wolongan tapma ama bies+ g+it ama bies+ d+iw+in ba end+ik+ne manda nand+itale ama, w+in end+ Juda amatamdok yambi-d+ik+neji g+it+ik end+ k+im+in t+mbi, Yesu nek t+ñ+imnel+ñdok manda e-topg+il+ñ. E-topbi, Yesu kii top nañg+ip ñambi, Judia kwettok yambi-d+ik+ne ama Pilato endok kii plon k+im+k+il+ñ.

² T+mbi Pilatoli kañbi ni-nand+im eñguk, “Ba d+ik Juda amatam endok ama wapmañ ba?” Eumbi tambane-niñguk, “D+itna elañ ip wakan.”

³ T+mbi tapma ama bies+ end+ Yesulok siñgin si-s+in+ik tañg+il+ñ.

⁴ W+ind+ñ t+mb+mbi, Pilatoli Yesu nombo ni-nand+ñ+pi eñguk, “End+ d+ikok manda asup embi, siñgiñga siyañ w+in nand+ilañ. D+ik manda tambon tuop n+im ewiñ ba?”

⁵ Eumbi, manda no n+im tambane-eumbi, Pilatoli wala nand+ibend+it+ñguk.

⁶ Gw+ilat tuop kamaikamai nain indaumbi, Pilatoli amatam nand+isembi, ama nolok koi k+it+añg+il+ñ en wakan it kwambiñ g+inañ nanin pisapi emliñguk.

⁷ Nain wolonda ama no koi Balabas it kwambiñ g+inañ pakuk. End+ nolii g+ita Roma ama mik t+sembi, d+iw+in yand+ip k+im+g+il+ñ, wala t+mbi ep imbi, it kwambiñ g+inañ yambiumbi pak+il+ñ.

⁸ T+mbi amatam k+im+in g+it+ik end+ Pilatoloñ lombi, kundit nek t+semliñguk w+ind+ñgangot nombo t+semektok ni-nand+iñg+il+ñ.

9-10 Tapma ama biesi endi Yesu koi giñgitta kagimbit ti-ñimbi, kusei wala en Pilatolok kii plon kimikiliñda. Pilatoli win nandimbi, amatam tambane-enguk, “Juda sindok ama wapmañ win pisat-samettok nandañ ba?”

11 Gan tapma ama biesili amatam eni-munjupi eñgiliñ, “Sindi eumbi, endok kinjan Balabas pisat-sametak.” Timbi amatamdi ama biesili eñgiliñ tuopgan eumbi,

12 Pilatoli nombo eni-nandimbi eñguk, “Windiñ eañda timbi, ama ñin Juda ama sindok ama wapmañ niañ en wakan nek ti-ñimmettok nandañ?”

13 Eumbi, nombo kitimbi niñgiliñ, “Kloñbat plon wili kimbın!”

14 Eumbi enguk, “Neta windiñ ti-ñimet? Endi kundit kolan nek sinik tiñguk?” Eumbi, endi kwambiñgan kitimbi eñgiliñ, “Kloñbat plon wili kimbın!”

15 Eumbi, wolongan Pilatoli nandi-sembi, ginanji busukñanewiktok Balabas pisat-semguk. Pisat-sembi, Yesu waipneliñdok enbimbi, bit gwilap pisikñatti waipgiliñ. Taleumbi, kloñbat plon witneliñdok ama sañaslok kisi plon kimikuk.

Yesu ti-lakalaka e-ti-ñimbi, kloñbat plon wikipiliñ

16 Timbi ama sañasli Yesu tikembi, nisilok sañ simba ginañ nañgipi ñañgiliñ. Ña-tombi, nosii gitik ep min timbi,

17 Yesu ti-lakalaka e-ti-ñimneliñdok sauloñ gimın ama wapmañdok sauloñ nomik win dasi-ñimbi, toa pisikñat wali bondinem kumbam

plon dasi-m+umbi, ama wapmañdok bundi walan t+ñguk.

¹⁸ Dasi-ñim-taleumbi, ama noñgan noñgand+ b+mbi n+ñg+li+ñ, “We! Juda amalok ama wapma!” W+ndiñ embi,

¹⁹ toñali kumbam plon w+pi, iw+it sua-ñ+mbi, juluñjuluñ m+lelem t+ñ+mñ+pi t+k+ndem da-ñ+mg+li+ñ.

²⁰ T+lakalakae g+it+k t+ale-ñ+mbi, sauloñ g+m+in w+n kiund+li+ñ+mbi, nombo enlok dasindasin dasi-ñ+mbi, kloñbat plon w+tnepi nañg+p ñañg+li+ñ.

²¹ Ñañ+pi, ama no telak plon t+mb+ indañg+li+ñ koi Simon Sailini it kwelan nanin, Alesande g+it Rufus endok beset. End+ Jelusalem it kwelan lambum kañbi, kaikan Yesuloñ kloñbat bemektok ni-g+ñg+neumbi bemum ñañg+li+ñ.

²² Ñambi, kwet no koi Golgota (n+n+lok manda plon Kumbam kwandat) wolok Yesu nañg+pi ña-tomg+li+ñ.

²³ Ña-tombi, siñgin gawattok gwasap wain tuk g+it tambaneñg+li+ñ w+n m+kaumbi, n+m nañguk.

²⁴ T+mbi kloñbat plon k+m+p w+pi mamb+ ikuk. W+ndiñ t+alembi, dasindasin danneliñdok satu sañala kol+m ep indaumbi wolok tuop danbi epg+li+ñ.

²⁵ Nain w+n 9 kilok t+mb+mbi, kloñbat plon w+ik+li+ñ.

²⁶ T+mbi kusal+lok manda ñ+ndiñ palañ plon youpi, kumbam kusipnan w+l+m pakuk, “Juda ama endok ama wapma.”

²⁷⁻²⁸ T+ñ+pi, kumbu ama sañan t+pet Yesu g+ita kloñbat plon yand+pg+li+ñ, noli Yesulok kii

dĩndĩmnan, noli kii kepmanan ep mambi ikĩmĩk.
*

29 Tĩmbi amatam wolok ñańambĩt tĩńgĩlĩń endĩ manda kusei kusei nĩmbi nĩ-lakalakae eńpi, kumbanjĩ dĩńgunembi nĩńgĩlĩń, “Yĩi! Dĩk tapma it wiat-kopi, nain tĩpet gĩt no wolok gĩnańngan nombo mambi ilepi eńguń wĩn! Nĩtek?”

30 Gwĩlaka tĩke-kĩmĩlepi, klońbat plon nanin pĩwĩń!”

31 Tĩmbi tapma ama biesĩ gĩt endĩkńe manda nandĩ-tale ama endĩ bo wĩndĩńgot Yesulok plon e-sasale manda nĩsĩńgan embi eńgĩlĩń, “Nĩtek tĩmbi, endĩ ama dĩwĩn ep kĩmĩkuk, gan enlok sińgin tuop nĩm tĩke-kĩmĩtak.

32 Tĩkap endĩ biańgan Mesia, Islael amatam endok ama wapmań kulakta, man ñĩndĩńgĩt klońbat plon nanin pĩun. Wĩndĩń tĩmbekta, kusalĩ ka-nandĩmbi nandĩ-kĩlĩktĩ tĩ-ńĩmnetamĩń.” Tĩmbi ama tĩpet en gĩta yandĩpgĩlĩń endĩ bo nĩ-kolańgĩmĩk.

Yesu kĩmguk

33 Tĩmbi maim bońgĩpnan palĩmbi, kwet tuop kĩlĩm indaumbi ñakap 3 kilok tĩkeńguk.

34 3 kilok tĩmbĩmbi, Yesulĩ enlok manda plon gembĩnat kĩtĩmbi eńguk, “Eloi, Eloi, lama sabak-tani?”, wĩn nĩnĩlok manda plon “Yambatna Yambatna, nekta nambilań?”

* **15:27-28:** Nandĩ-tale ama dĩwĩndĩ manda kusip no patgot tĩlak eań. Manda wĩn ñĩndĩń, “Wĩndĩń tĩńgĩlĩńda, manda no youyoulĩn patak walĩ inda-dakleńguk, wĩn ‘Enda nandum kolan tĩndĩ ama no tĩńguk’ wolok bien indańguk.”

35 Tĩmbi ama diwĩn kamañgan ikĩliñ endĩ manda wĩn nandĩmbi eñgĩliñ, “Yakñesii! Plofet Elia kitĩ-ñĩmlak.”

36 Tĩmbi ama noli woñep ñambi, dilĩñ tuk kimbĩñ gĩnañ nanin no tĩke-bĩm wain tuk kiitan gĩnañ wĩsĩmbi, komba bem plon imbi, Yesulĩ nambektok sua eumbi loñguk. Loumbi eñguk, “Papa kana, Eliali bĩmbi tĩke-pĩutak ba nĩm.”

37 Tĩmbi Yesulĩ wopungan kitĩmbi kĩnguk.

38 Nain wolonda tapma ilan it gĩnañ delok Yambattĩ patak pa eañ wolok sandum wopum no tembĩmbi, it gĩnañ masip bimbĩn pakuk. Tĩmbi Yesulĩ kĩmbĩmbi, wolongan sandum wĩn boñgĩpgan blañganembi, gwat nanin wilap pĩ lap taleñguk.

39 Tĩmbi ama sañasĩlok telak damanjĩ endĩ ama kloñbat plon yandĩpgĩliñ yambĩ-pakuk. Yambĩ-papi, Yesulĩ kĩm walan engano kĩnguk wĩn kañbi eñguk, “Biañgan sĩnĩk, ama ñĩn Yambattok nĩñañ sĩnĩk.”

40-41 Tĩmbi tam asup Galili nanin Yesu gĩt yakan Jelusalem bĩñgĩliñ endĩ bo wolok pakĩliñ. Diwĩndok kosi ñĩndĩñ: Malia Makdala nanin wakĩt Salome, tĩmbi Malia, Yakobolok ou ba endok kwayañ Joses endok menjet. Yesulĩ Galili kwelan kulĩnguk nain wolonda tam tĩpet gĩt no wali en gĩta kuñĩpi, tĩplaplae kena tĩ-ñĩmĩ-kulĩngĩliñ. Tam wali gĩtik giñgiñgan ipi ka-tuakĩliñ.

Yesulok dalandan sumnan kĩmĩkĩliñ

42 Timlala tĩmbĩmbi, Sabat patnandĩ nain dumalaumbi, nepek gĩtik tĩ-jumĩt ba tĩ-dĩndĩm tĩndĩlok nain tĩpmĩn dañguk, wala tĩmbi

⁴³ Josep Alimatia nanin endi Yesulok dalandan platik sumnan kimelepi nandinguk. Josep endi Juda amatamdok yambi-dikne ama endoñnan nanin no, ep tindin kindem koi gngilat. Timbi endi bo nain Yambatti gngitñii indangan plon yambi-dikneukak wala mandimandi kuñguk. Endi wakan misimis wilambanembi, Pilatoloñ lombi, Yesulok dalandanla ninandinguk.

⁴⁴ Ninandumbi, Pilatoli “Yesu ip kimek” manda win nandi-silikneembi, ama sañaslok telak damanj nintiañeum bumbi, “Yesu biañgan kimek ba nim?” wolok ninandinguk.

⁴⁵ Ninandumbi, endi nidakle-ñimumbi, Pilatoli Josep nandi-ninguk.

⁴⁶ Timbi Josepti ñambi, sandum satnin ombap no tuambi, Yesulok dalandan kloñbat plon nanin timbi bindim pumbi tike-ñambi, sandumdi timipi imguk. Im-talembi, kawat gnañ enlok gngit kulukilñnan wolok ña kimekuk. Kimepi, kawat wopum no munjulimbi ña sum yama masipguk.

⁴⁷ Endi windiñ tñilimbi, Malia Makdala nanin gita Malia Joseslok meñ endi “Yesulok dalandan delok kimeletak?” windiñ kime-tandimbi ka-tuakimek.

16

Yesuli kimeñnan nanin milakuk

¹ Sabat patnandi nain taleumbi, Malia Makdala nanin en gita Malia Yakobo meñ timbi Salome, endi salasalanan kandañ ñam, Yesulok dalandan sapple-ñimneliñdok gwasap git pama tul tuambi ti-jumit tngilñ.

² Kena nain kusei k̄m̄īk̄īm̄īl̄īnan sala mulum t̄īm̄b̄īm̄bi, tam end̄i m̄īlapi isi b̄īm̄bi, Yesulok sum telak w̄īn kle ñañīl̄īm̄bi, kwet salañguk.

³ End̄i telak plon ñañīpi, nis̄īñgan nandi- m̄īlatambi eñḡīl̄īñ, “Nind̄i n̄īp k̄īm̄īpi, kawat wopum sum yama masip patak w̄īn munjupi, dl̄ītom n̄īmetak?”

⁴ W̄īndīñ eñīpi ña sumnan tombi, deium ñaumbi kañḡīl̄īñ w̄īn: kawatt̄i sum yama k̄īm̄isip pakuk w̄īn ikan munjul̄īm̄bi, tambon kandañ ña pakuk. Kawat w̄īn wopum s̄īn̄īk.

⁵ T̄īm̄bi end̄i sum ḡīnañ lombi, ama gwañgwa no k̄īt d̄īnd̄īm kandañ pipal̄īm kañḡīl̄īñ, endok dasindasin ombap satn̄īn s̄īn̄īk. Tamd̄i ama w̄īn kañbi sil̄īkñeñḡīl̄īñ.

⁶ T̄īm̄bi end̄i enguk, “N̄īm sil̄īkñenelīñ! S̄īnd̄i Yesu Nasalet nanin kloñbat plon w̄īk̄īl̄īñ en kanepi bañ, gan end̄i ñī n̄īm patak. Kwel k̄īnjangot ñī kawit! En ip m̄īlalak.

⁷ Kak, ñawit! S̄īnd̄i gwañgwañii ḡīt Petlo endoñ ñambi, ñīnd̄īñ enb̄īt, ‘Yesul̄i manda dama sanguk wolok tuopgan end̄i telak dama t̄ī-sambi, Galili kwelan ñaumbi, wolok kanekalīñ.’ ”

⁸ Eumbi, gemb̄īnjī p̄īum blañblañ t̄īm̄bi, sum bim pi ñañḡīl̄īñ. Pi ñañīpi, m̄īs̄īñḡīl̄īñda t̄īm̄bi ama nola nepek nek indañguk wolok kasat n̄īm t̄ī-semḡīl̄īñ.

*Yesul̄i noliiloñ indambi, kunum ḡīnañ loñguk **

⁹ Kena nain kusei k̄īm̄īk̄īm̄īl̄īnan Yesul̄i salasalanan k̄īm̄nan nanin m̄īlapi, dama s̄īn̄īk

* **16:8:** Nandi-tale ama d̄īw̄īnd̄ī ñīnd̄īñ eañ: Maleko en manda ñīn n̄īm youkuk.

Malia Makdala nanin endoñ indañguk. (Lap kandañ endi yal kolan kit tambon tipet tam endoñ ginañ ep kle-kokuk.) Yesuli tam endoñ indaum

¹⁰ pi-ñambi, ama Yesu gita kuñgiliñ endoñ ñañguk. Ña yambumbi, kut-blanbla e-paliñilimbi, nepek nek indañguk wolok tuop kasat ti-sembi

¹¹ eñguk, “Yesu kaik palimbi kat.” Gan amali manda win nandumbi tlal tiñguk.

¹² Wolok siñgi kandañ gwañgwañiit tipet endi Jelusalem it kwelan nanin pi-ñañilimbi, Yesu siñgin walan tikileumbi inda-semguk.

¹³ Inda-semum undane-ñambi, nosiila kasat ti-semgimik. Gan endi nandumbi, win bo tlalgot tiñguk.

¹⁴ Timbi gwañgwañii 11 endi nana napaliñilimbi, Yesuli siñgi endoñ bo inda-semguk. Inda-sembi, amatam en mlalimbi kañgiliñ endok mandanji nim nandi-kilik timbi, ginañ kwambi timbi, nandum tlal tiñguk wala enombiñguk.

¹⁵ Timbi enguk, “Sindi kwet tuop ñambi, nokok giñgit manda kindem ñin amatam gitikta eu sapakñaneukak!

¹⁶ No endi miti tuk i-talembi, giñgit manda kindem nandi-kwambiñ dalakta, en wakan Yambatti tike-kimilekak. Gan no endi nandum tlal tilakta, enlok kusei timbi dakleumbi, tambon ombi-tikeukak.

¹⁷ Timbi Yambatti amatam giñgit manda kindem nandi-kwambiñ dañ win ep timbi pañgitaumbi, kundit engano ñandin tinekaliñ:

endi yal kolan nokok kotna plon ep kle-kopi, manda komblin kwet diwindoñ wın enekaliñ.

¹⁸ Tikap endi malet sañan upmat kisiñi tike-loneliñ ba tuk kolan upmat naneliñ, nepek wali nim ep timbi kolanekaliñ. Timbi endi wakan ama jimbasat endok plon kisiñi kimipi ep timbi kindem danekaliñ.”

¹⁹ Wopum Yesuli manda wın eni-taleumbi, Yambatti kunum ginañ tike-loñguk. Tike-loumbi, Yambat enlok kii dindimnan pip palimbi, yakan kunum kwet yambi-dikñeamik.

²⁰ Timbi gwañgwañiili kwet tuop ñambi, giñgit manda kindem eu piñguk. Windiñ timbimbi, Wopumdi mandanjı kwambiñ dawıktok ep timbi pañgıtaumbi, kundit engano sinik tiñgiliñ.

Nek Bible
Matthew, Mark, Luk, and John in the Nek Language of
Papua New Guinea
Sampela hap Nupela Testamen long tokples Nek long
Niugini

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nek

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

852e1e2e-4985-5348-9fba-a621d59eb829